

**PEDAGÓGIAI PROGRAM
DEUTSCHES
NATIONALITÄTENERZIEHUNGSPROGRAMM**

**LIGETI CSEPEREDŐ NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODA
DEUTSCHER KRABELKINDERGARTEN IN LIGET**

OM: 032950

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
1. BEVEZETŐ.....	7
2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	8
2.1. Gyermekkép.....	8
2.2. Óvodakép.....	9
2.3. Értékeink.....	10
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	11
Általános feladataink.....	11
3.1. Az egészséges életmód alakítása.....	11
Célunk.....	11
Feladataink.....	11
3.1.1. A fejlesztő programunk alkalmazása az egészséges életmód terén.....	13
3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	14
Célunk.....	14
Feladataink.....	14
3.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	15
Célunk.....	15
Feladataink.....	16
3.3.1. Fejlesztőprogramunk alkalmazása az anyanyelvi nevelés terén.....	16
3.4. A tevékenységekben megvalósuló értelmi nevelés.....	17
Célunk.....	17
Feladataink.....	17
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	19
4.1. Személyi feltételek.....	19
4.1.1. Az óvodapedagógus.....	19
4.1.2. Dajka.....	20
4.2. Tárgyi feltételek.....	20
4.3. Az óvodai élet megszervezése.....	20
4.3.1. Az óvodánk napirendje.....	21
4.3.2. Óvodáink csoportszerkezete.....	21
4.3.3. Óvodáink kapcsolatai.....	21

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	23
5.1. Játék.....	23
Feladataink	23
5.1.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a játék terén.....	24
5.2. Vers, mese	24
Célunk	24
Feladataink	25
5.2.1. A fejlesztőprogram alkalmazása az irodalmi nevelés területén	25
5.3. Ének, zene, énekes játék, tánc	26
Célunk	26
Feladataink	26
5.3.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a zenei nevelés területén	28
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	29
Célunk	29
Feladataink	29
5.4.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a vizuális nevelés terén	29
5.5. Mozgásfejlesztés.....	30
Célunk	30
Feladataink	31
5.5.1. Fejlesztőprogramunk alkalmazása a testnevelés terén:	32
5.6. A külső világ tevékeny megismerése	33
Célunk	34
Feladataink	34
5.6.1. Környezetünk tevékeny megismerése	35
5.6.1.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a környezeti nevelés terén	36
5.6.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései.....	36
Célunk	36
Feladataink	37
Környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek témakörei.....	37
5.6.2.1. Fejlesztőprogram alkalmazása a matematikai nevelés terén	38
5.7. Munka jellegű tevékenységek	39
Célunk	39
Feladataink	39
5.7.1. Fejlesztőprogram alkalmazása a gyermeki munka terén.....	40

5.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	41
	Az óvodai tanulás elsődleges célja	41
	Az óvodai tanulás feltétele	41
6.	NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS	43
6.1.	Unser Bild vom Kind.....	43
6.2.	Unsere Grundprinzipien	44
6.3.	Unsere Ziele.....	44
6.4.	Ergebnisse unserer Erziehung	45
6.4.1.	Wie wir das erreichen?	45
	Die Lernschritten der Spracherziehung.....	46
6.5.	Die Tätigkeiten des Kindergartenlebens.....	47
	Spielen und Lernen.....	47
6.5.1.	Die Spieltätigkeit.....	47
	Unsere Ziele	47
	Unsere Aufgaben.....	47
	Spielarten.....	47
6.5.2.	Das Lernen	48
	Unsere Ziele	48
	Unsere Aufgaben.....	48
6.6.	Die Erziehungsbereiche, die Mitteln der Entwicklung.....	49
6.6.1.	Literaturerziehung	49
	Unsere Ziele	49
	Unsere Aufgaben.....	49
6.6.2.	Musikalische Erziehung	50
	Unsere Ziele	50
	Unsere Aufgaben.....	50
6.6.3.	Zeichnen, Malen, Formen, Handarbeit.....	51
	Unsere Aufgaben.....	51
6.6.4.	Bewegungserziehung	52
	Unsere Ziele	52
	Unsere Aufgaben.....	52
6.6.5.	Umwelterziehung	53
	Unsere Ziele	53
	Unsere Aufgaben.....	53

6.7.	Kontaktnetzwerk.....	54
6.7.1.	Zusammenarbeit mit den Eltern	54
6.7.2.	Kontakte nach Aussen pflegen	55
	Unsere Ziele	55
	Unsere Aufgaben.....	55
6.7.3.	Innere Organisations des Kindergartens.....	55
	Unsere Ziele	55
	Unsere Aufgabe.....	55
6.7.4.	Die Zusammenarbeit im Team	56
	Unsere Ziele	56
	Unsere Aufgabe.....	56
6.8.	Berufliche Kompetenz	56
6.8.1.	Das Bild der Kindergärtnerin	56
6.8.2.	Das Bild der Kindergartenhelferin	57
7.	TEHETSÉGGONDOZÁS.....	58
	Tehetséggondozásunk célja.....	58
	Tehetséggondozásunk alapelvei	58
7.1.	Tehetségfejlesztésünk a gyakorlatban	58
7.1.1.	Játék és tanulási tevékenység	58
7.1.2.	Szocializáció és közösségi nevelés	59
7.1.3.	Munkatevékenység.....	59
7.2.	A tehetségígéretes gyermekek kiválasztásának folyamata, szempontjai.....	59
7.3.	Gondozás a tehetségműhelyekben.....	61
7.4.	A tehetséges gyermekek fejlődési eredményeinek rögzítése.....	61
8.	A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK VÉDELME	62
8.1.	Hátrányos helyzetű gyermek (HH).....	62
8.2.	Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek (HHH)	62
8.3.	Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI).....	62
8.4.	Tartósan beteg.....	62
8.5.	Veszélyeztetettség	62
8.6.	Helyzetelemzés:.....	62
8.7.	Célunk.....	63
8.8.	Feladataink.....	63
8.9.	Fejlesztési terv	63

9.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	65
9.1.	Testi érettség.....	65
9.2.	Lelki érettség	65
9.3.	Szociális érettség	65
9.4.	Gondozás, egészséges életmód.....	66
9.5.	Anyanyelvi nevelés.....	67
9.6.	Játék.....	67
9.7.	Vers, mese:	67
9.8.	Ének, zene, énekes játék, tánc	68
9.9.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	68
9.10.	Mozgás.....	68
9.11.	Külső világ tevékeny megismerése.....	69
9.12.	Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései	69
9.13.	Munka	70
9.14.	Nemzetiségi nevelés.....	70
10.	Felhasznált irodalom	71
10.1.	Jogszabályok, rendeletek	71
10.2.	Szakirodalom	71
11.	Legitimációs záradék.....	72

1. BEVEZETŐ

Pedagógiai programunk - összhangban az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és a közoktatás fejlesztési törekvésekkel - a gyermekek óvodai nevelésében érvényesítendő elveinket fogalmazza meg.

Pedagógiai alapelvünket meghatározza az a szemlélet, hogy a gyermek nevelése **a család joga és kötelessége**, melyben az óvoda sajátos eszközeivel fejlesztő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Pedagógiai rendszerünk gyermekközpontú, befogadó, tiszteletben tartja a gyermekeket megillető jogokat.

A gyermeki személyiség kibontakoztatásának megerősítésére, a testi, lelki szociális szükségletek kielégítésére, tiszteletben tartására törekszünk, oly módon, hogy biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő bánásmódot az óvodai nevelés során.

A pedagógus számára nevelőtestületünk olyan funkciót tölt be, mint a gyermekek életében a társak közössége. A pedagógus közösség értékrendje, véleménye szabályozóként hat. Akkor működik eredményesen, ha az alapvető pedagógiai koncepcióban megegyező nézeteket képvisel, a konkrét megvalósításban pedig szabadságot ad. A nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája pedig hozzájárul a nevelés eredményességéhez.

- Óvodánkban a nevelés a **Komplex Prevenációs Program** alapján folyik, építünk a gyermeki aktivitásra, kíváncsiságra, kreativitásra. A Komplex Prevenációs Óvodai Program tudatosan felvállalja a tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is.

Szituáció-orientált nevelésre törekszünk, amely a mindennapok során felmerülő természetes élethelyzeteket kiaknázva bővíti, megerősíti a gyermekek ismereteit. Érzelmi biztonságot teremtünk a gyermekek számára, amely alapja a testi, érzelmi és közösségi fejlődésüknek, kreatív személyiséggé válásuknak.

A gyermekeket életkori sajátosságaik és egyéni képességeik figyelembe vételével, differenciált módon fejlesztjük.

- Felvállaljuk egyrészt a **német nemzetiségi hagyományok ápolását**, illetve a német nyelv megismerését, megszerettetését; másrészt az általános értékek továbbadását a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően.
- A **kiemelt figyelmet igénylő**, lassabban fejlődő, lemaradó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő, speciális nevelési igényű, tehetséges gyermekek fejlesztését, integrált nevelését összhangban a helyi programunkkal, a számukra megfelelő területeken az adott gyermek fejlődési üteméhez igazítva valósítjuk meg.

Nevelési gyakorlatunk alapja a gyermekszertet, a harmonikus, nyugodt, családias, egymásra figyelő, támogató és biztonságot nyújtó, a pozitív tulajdonságokat megerősítő óvodai élet kialakítása.

Mindezek figyelembe vételével- változó világunk, a változó társadalmi elvárások, s benne az egyének bizonytalansága, s az értékrendek hiánya miatt- **célunk**, hogy óvodásaink érzelm gazdag, biztonságot nyújtó, szeretetteljes, alkotó légkörben nevelődhessenek a családi nevelést kiegészítve, azt gazdagítva.

Alapvetőnek tekintjük a jó közérzetet. A kedvező légkör érzelmi jellemzője az elégedettség, a derű. Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelm gazdag környezetben az egyéni érdeklődésére alapozva támogatjuk a gyermekek fejlődését. Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyéni készségei, képességei kibontakozhassanak, érzelmileg, erkölcsileg és értelmileg gazdagodjanak.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

2.1. Gyermekkép

*'' Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akarat erős,
jó ítéletű, értelmes, tetterre kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon
és jóakaraton épülhet. ''*

Szent-Györgyi Albert

Óvodánk az a hely, ahol a gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és társas lény egyszerre. Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermekek nevelése során arra törekszünk, hogy önmagukhoz képest, a bennük rejlő képességeikből minél többet kibontakoztassunk, - érzelmileg, erkölcsileg és értelmileg gazdagodjanak, képességeik kiteljesedjenek.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Arra törekszünk, hogy egyéniségük megtartásával merjék véleményüket tisztelettudóan, őszintén, kulturáltan elmondani. Legyenek nyitottak mások véleményének meghallgatására és elfogadására. Tudják elfogadni és tolerálni a másságot.

- Gyermekeinknek egy életre szóló útravalót kívánunk adni azáltal, hogy az óvodában eltöltött évek olyan mély nyomot hagyjanak a gyermek életében, mely a továbbiakban biztos támpontot, kapaszkodót nyújtson.
- Arra törekszünk, hogy óvodánk az a hely legyen, ahol a gyermeket szeretet és derű, biztonság és megértés veszi körül. Az a hely, ahol a gyermekek jókedvűen, derűsen töltik napjaikat, a szülők pedig nyugodtan tudják végezni napi munkájukat, mert tudják, hogy gyermekük jó helyen van.

Fontosnak tartjuk **a gyermeki személyiség tiszteletben tartását, jogainak érvényesülését.**

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja az egyenlő hozzáférést minden gyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.

Arra törekszünk, hogy:

- bensőleg motivált,
- szívesen kommunikáló, jó kapcsolatteremtő,
- problémájukra önállóan megoldást kereső,
- önmagával szemben igényes,
- egészséges, jó mozgású, ápolat,
- vidám, kiegyensúlyozott,
- társas kapcsolatot igénylő, a különbözőségekkal természetes módon együtt élni tudó
- speciális nevelési igénylő társaikat befogadó,
- a világ dolgai iránt nyitott, érdeklődő,
- tevékenységeit a tudásvágy által vezérelt gyermekek nevelkedjenek az óvodában.
- a gyermekeknek élményt jelentsen a német nemzetiségi hagyományok megélése.

2.2. Óvodakép

A legtöbb kisgyermek a családból kilépve az óvodában éli meg az első intézményes nevelés hatásrendszerét – a társakkal történő együttlétben és a nevelés feltételeit tudatosan szervező óvónőhöz fűződő kapcsolatában.

- Az óvoda a **családi nevelés kiegészítője** a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Igyekszünk derűs, boldog gyermekeket nevelni, akik személyiségük kibontakozása közben örömeiket lelik óvodánk nevelési rendszerében. Nevelőmunkánk megvalósításához szükséges az óvoda és a család sokoldalú, bizalomra épülő együttműködése.
- Különös gondot fordítunk az értékek átörökítésére a helyi hagyományok, népszokások élményt nyújtó feldolgozására. A német **nemzetiségi identitástudat** kialakulását segítjük.
- Óvodánk nevelő intézmény, mely **gyermekközpontú**, törekszik a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére.
- A **kisgyermek jogait** és emberi **méltóságát** az óvodai nevelés egész folyamatában **biztosítjuk**.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az **önazonosság megőrzését**, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.
- **Törekszünk** a különbözőségek elfogadására és elfogadtatására, az egyéni képességek kibontakoztatására, a **differenciált fejlesztésre a felzárkóztatástól a tehetséggondozásig**.

- Óvodánkban a Komplex Prevenció Program alapján folyik a nevelés, építünk a gyermeki aktivitásra, kíváncsiságra, kreativitásra. A Komplex Prevenció Óvodai Program tudatosan felvállalja a tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is. Ezek megvalósítása érdekében az óvodás gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékra támaszkodhatunk. Élményeiket, tapasztalataikat ezen keresztül élük meg, általa fejlődnek képességeik s bővülnek ismereteik.
- A Komplex Prevenció Óvodai Program a **fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizálja** a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermek spontán aktivitására építve.
- Nevelőmunkánkban barátságos, nyitott, érzelmi biztonságot nyújtó, **élményekben gazdag óvodai életre** törekszünk, melyben a gyermekek egyéni adottságaiknak megfelelően játékban, játékkal, játékos módszerek és eszközök segítségével, esztétikus környezetben fejlődhetnek. Így készítjük fel őket azokra a kihívásokra, amelyeknek meg kell felelniük az iskolában.

2.3. Értékeink

Biztosítjuk a gyermekek nevelésének és fejlődésének optimális feltételeit.

Gyermekeinket

- érzelmi biztonságban,
- harmonikus munkahelyi légkörben,
- szerető, védő gondoskodással,
- az óvoda és a család nevelőpartneri együttműködésével,
- spontán és tervezett közös élményekkel,
- hivatástudattal, pedagógiai tapintattal rendelkező, kreatív pedagógusokkal,
- emberszerető, pedagógiai munkát segítő munkatársakkal,
- nevelési munkánkat biztosító korszerű tárgyi feltételekkel neveljük.

Óvodánkban magas színvonalú a német nemzetiségi nevelés.

„ Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet.

De hogy mit fogad el: bizzuk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára,

amit maga is kíván. ”

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Általános feladataink

Az óvodai nevelés, mint másodlagos szocializációs szintér alapvető feladata a gyermek személyes külső, belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, szociális érettség kialakítása (biztonságos környezet kialakítása, természetes anyagok használata, az udvar tagoltságának biztosítása a változatos tevékenységekhez).

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, a **mozgásra** és a **játéokra**.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi és erkölcsi nevelés és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk

- a testi-lelki szükségletek kielégítése,
- az egészség megtartása, betegségek megelőzése,
- az egészségügyi szokások kialakítása és belső igénnyé nevelése,
- az egészséges biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztése, prevencióval.

Feladataink

- Megismerjük a gyermekek családból hozott szokásait (személyes találkozás a beiratkozásnál, környezettanulmány, egyénre szabott beilleszkedés biztosítása).
- Törekszünk a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítására (rugalmas napirend, passzív-aktív időszakok helyes aránya).
- Tájékoztatjuk a szülőket az étrendről, napirendről a csoportos fali újságokon.
- Az egészséges életmód szokásait a gyermekek szükségleteinek megfelelően alakítjuk.

Táplálkozás

- Gyümölcs - és zöldségnapokat szervezünk a szülők segítségével.
- Kialakítjuk a kulturált étkezés szokásait, szabályait.
- Kiemelt figyelemmel kísérjük az allergiás és az egyéni érzékenyséű gyermekek táplálkozását, biztosítjuk a speciális étrendet.
- Az egészséges gyermekétkeztetés érdekében javaslatainkkal, észrevételeinkkel együttműködünk az ételt biztosító céggel.

Testápolás, tisztálkodás

- Biztosítjuk a megfelelő feltételeket (higiénikus hely, eszköz, elegendő idő, differenciált segítség) a nyugodt, rendszeres testápolási teendők elsajátításához, önálló gyakorlásához.

Pihenés, altatás

- Megteremtjük a nyugodt légkört az elalvást, ellazulást hozó rituálék mindennapos ismétlődésével.
- Biztosítjuk a gyermekek számára biztonságot nyújtó személyes dolgokat („alvókák”).
- Egyéni alvásszükségletet figyelembe véve - ha a lehetőség engedi –a pihenőidő utolsó szakaszában csendes tevékenység lehetőségét kínáljuk.

Öltözködés

- Biztosítjuk a hőmérsékletnek megfelelő réteges öltözködést a családdal együttműködve.

Mozgás, edzés

- Változatos mozgáslehetőségeket biztosítunk az egészségmegőrzés érdekében (csont- és izomrendszer teherbíró képesség növelése).
- Rendszeres, örömmel végzett mozgással biztosítjuk a gyermekek egészséges életvitelének alakítását.
- Udvarunk, tornatermünk sokféle játék- és tornaeszközeivel változatos mozgásfejlesztést biztosítunk.
- A helyi adottságaink kihasználását sétáink hosszának, nehézségi fokának optimális megtervezésével biztosítjuk.

Betegségmegelőzés és egészségmegőrzés

- Anamnézis felvétel közben felderített, ritkán előforduló, a közösségbe kerülést nem akadályozó betegségeket regisztráljuk, figyelemmel kísérjük.
- A tevékenységek megszervezésénél elsődleges szempontunk a gyermek teherbíró képességéhez mért feladatadás.
- Biztosítjuk a szabadlevegőn való tartózkodást, edzést az időjárás függvényében.
- Az egészség megőrzése érdekében biztonságos, higiénikus eszközöket használunk.
- A fertőzések, járványok elkerülése érdekében az előírt szabályokat betartjuk.
- Jó kapcsolattartásra törekszünk az intézményi gyermekorvossal, fogással, védőnővel.

Környezettudatos magatartásra nevelés

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása (növények, állatok védelme, lehetőség szerint természetes anyagok használata).
- Környezettudatos fogyasztói szokások alakítása (víz-, és energiatakarékosság, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés).
- Modell értékű környezettudatos magatartás közvetítése a gyermekek, a munkatársak és a szülők felé.
- A gyermekekben a társadalmi és természeti környezetük iránti fogékonyság felébresztése, fenntartása.
- Állat- és növénygondozási tevékenységekben a gyermeki önállóság elősegítése (egyéni bánásmóddal, differenciált készség, képesség fejlesztéssel).
- Tevékenységek közben a gyermekek motiválása verbális megnyilatkozásra.

Biztonságos környezet fenntartásának módja

- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.
- A csoportszoba, folyosók, mellékhelységek, udvar biztonságos kialakítása, fenntartása, akadály, veszély esetén annak azonnali elhárítása.
- Játékok, tárgyak biztosítása, melyek megfelelnek a gyermekek testméreteinek és a balesetvédelmi szempontoknak, a törvényi előírásoknak.

Szakemberek segítő munkája a prevenció és korrekció munkánkban

- A gyermek testi-lelki fejlődésében tapasztalt eltérés (mozgásszervi elváltozás, érzékszervi funkciók csökkenése és károsodása, idegrendszeri eltérés) esetén megfelelő szakemberhez irányítása (gyógytornász, nevelési tanácsadó, logopédus, fejlesztő pedagógus stb.) Ebben támaszkodunk a gyermekorvosra, a védőnőre.

3.1.1. A fejlesztő programunk alkalmazása az egészséges életmód terén

- Mozgásfejlesztés
 - Finommotorika fejlesztése: étkezési eszközök fogása, gombolás, cipőfűző megkötése.
 - Szem-kéz-, szem-láb koordináció fejlesztése: önkiszolgálás, terítés.
 - Egyensúlyérzék fejlesztése: a tálalóról az eszközök, pl.: teli kancsó elvitele.
 - Nagymozgás fejlesztése: járás.
- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete: tisztálkodás, öltözködés, étkezés közben az ujjak funkciójának gyakorlása.
 - Testkoordináció fejlesztése: terítésnél szimmetria, oldaliság fejlesztése.
 - Testfogalom kialakítása: tisztálkodás, öltözködés, terítés, étkezés.

- Percepciófejlesztés
 - Vizuális memória fejlesztése: étkezésnél, öltözködésnél, testápolásnál a tárgyakra, eszközökre a helye.
 - Tapintásos észlelés fejlesztése: eszközök megfogása, mosakodás.
 - Térpercepció fejlesztése: téri irányok gyakorlása.
 - Keresztcsatornák fejlesztése: a látott és hallott információk összekapcsolása.
- Verbális fejlesztés
 - Teríték helyének, ételek nevének, térirányok, testrészek, öltözködés sorrendjének megnevezése.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés mindennapi tevékenységeinket átszövő folyamat, mely lehetővé teszi a társadalom és az egyén számára értékes tulajdonságok kialakítását. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi telítettsége, ezért eredményes nevelésünk a gyermek megnyerésén, kötődésén keresztül valósulhat meg.

Célunk

A gyermekeket óvodánkban érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Ennek hatására érzelmileg kiegyensúlyozott, társas kapcsolatok kialakítására, közösségi életre alkalmas, a másság elfogadására képes személyiséggé formálódjanak.

Feladataink

- Ériék a gyermeket már az óvodánkba lépéskor kedvező érzelmi hatások a befogadás egyénre szabottságával.
- Az óvodánk alkalmazottai és a gyermek, a gyermek-gyermek, valamint az alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, toleráns érzelmi töltés jellemezze, ez modell értékű a gyermeki magatartás fejlődésében.
- Mindannyian segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és biztosítjuk a lehetőséget az önkifejező tevékenységekhez.
- Támogatjuk a baráti kapcsolatok elmélyülését, legyen fontos számukra az emberi kapcsolat.
- A gyermeket a másság elfogadására neveljük, annak megértésére, tolerálására, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Fejlesztjük a gyermek konfliktusmegoldó - és tűrőképességét a mindennapi közösségi élet során.
- Neveljük az „én-határok” tiszteletben tartására, az agresszió elítélésére.

- A közösségi nevelés szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységeket (kirándulások, ünnepek, színház, stb..) szervezünk. Így megalapozható a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség), akaratának (az önállóság, az önfegyelem, a kitartás, a feladattudat, a szabálytudat), szokás- és normarendszerének fejlődése.
- Alapozunk a gyermek nyitottságára és segítjük, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja.
- Modell értékű megnyilvánulásainkkal a gyermek figyelmét a természetben, az emberi lélekben és környezetben, önmagában megmutatkozó jóra és szépre, mindezek tiszteletére és megbecsülésére irányítjuk.
- Kialakítjuk kötődésüket óvodájuk, csoportjuk iránt, legyenek büszkék közösséghez tartozásukra, érezzék felelősséget egymás iránt, s ezt változatos módon erősítjük.
- Jeles napjaink, nemzeti ünnepeink csoport vagy óvoda szintű megünneplésével megalapozzuk a nemzeti büszkeség érzését.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében egyéni bánásmódot, differenciált nevelési módszereket alkalmazunk, számukra különösen fontos a biztonságot nyújtó közösséghez tartozás.
- Különös gondot fordítunk:/szakemberek segítségével/
 - a fejlődésében megkésett,
 - a magatartási, viselkedési problémás,
 - a szociálisan hátrányos,
 - a tehetséges gyermekekre.
- Együttműködünk a szülőkkel és az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (gyermekvédelmi felelőssel, Családsegítő Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval, fejlesztő pedagógusokkal, pszichológussal, stb.) a gyermek hátrányainak csökkentése érdekében.

3.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelésünk fő célja a gyermekek beszédképességének és kifejezőképességének fejlesztése. A szoros kölcsönhatás miatt a gyermekek nyelvi fejlettsége nagymértékben függ kognitív képességeik szintjétől, fejlesztésük párhuzamos feladatunk.

Óvodai anyanyelvi programunk kölcsönhatásban van a többi műveltségi és nevelési területtel. Alapja az óvónő és a gyermek közötti szeretetteljes viszony, és a jó csoportléggör.

Célunk

Az érthető és kifejező beszéd képességének kialakítása, a gyermekek szókincsének bővítése, a magyar nyelv sajátos formáinak elsajátítása, a mondanivaló helyes megfogalmazásának elősegítése, a kommunikációs képességek fejlesztése, a verbalitás lehetőségének biztosítása az egész nap folyamán.

A gyermekek kognitív képességeinek fejlesztése óvodai nevelési módszerek segítségével, tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.

Feladataink

- Az óvodába kerülő gyermekek beszédképességének megfigyelése, a nyelvfejlesztő munka megtervezése és megvalósítása.
- A gyermekek eljuttatása a szituatív, spontán nyelvhasználattól a nyelvtanilag helyes önkifejezésig.
- A beszédszervek erősítése ajak- és nyelvügyesítő gyakorlatokkal.
- A beszéd helyes nyelvtani szerkezetének megalapozása példamutatással, gyakoroltatása a napi tevékenységek során.
- Személyes jó példával ösztönözni a gyermekeket színes beszélgetésekre, helyes artikulációra. Az óvoda valamennyi dolgozója töltse be a gyermek számára a követhető modell szerepét.
- A beszédben megkésett gyermekek felzárkózásának segítése, önmagához mért folyamatos fejlődésének biztosítása, szakember bevonásával.
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek hiányosságainak pótlása beszédhelyzetek teremtésével, egyéni fejlesztéssel.
- Buzdítjuk a gyermekeket az alapvető metakommunikációs jelek fogadására, közvetítésére, használják ki a nap folyamán adódó metakommunikációs helyzeteket.
- Az értelmi nevelés érdekében rendszeres, tervezett tevékenységi formákat kínálunk, melynek során ismereteit bővítheti, rendszerezheti, verbálisan megfogalmazhatja
- Megragadjuk a természetes élethelyzeteket a gyermeki ismeretek valós szituációban történő gyakorlására.
- Az átélt szituációkat a gyermekekkel közösen összegezzük, majd egyéni kreativitásukra támaszkodva reprodukálják azokat.
- Változatos problémahelyzeteket teremtünk, amelyek során a gyermekek számára mód nyílik saját megoldásaik érvényesítésére, a szituáció verbális úton történő önálló elintézésére.

3.3.1. Fejlesztőprogramunk alkalmazása az anyanyelvi nevelés terén

- Beszédszervek ügyesítése, a magyar beszédhangok sajátosságainak kiemelése
 - Légzésgyakorlatok hangutánzással egybekötve (képzeletbeli léggömbfújás)
 - Hangutánzó gyakorlatok (papagáj-játék)
 - Nyelv- és ajakgyakorlat (Manócska játék)
 - Ciklizáló gyakorlatok (adott dal éneklése egy hanggal)
 - Suttogó gyakorlat

- Hallás, beszédhallás fejlesztése
 - Közvetlen környezet hangjainak felismerése (Mi világunk hangjai – kazetta)
 - Egymás hangjának felismerése
 - Hibafelismerés (tudatosan rosszul ejtett szó felismertetése, javítása)
 - Hangfelismerés, hangdifferenciálás (Koppants, ha hallottad a pl. méhecske hangját!)
- Auditív ritmus fejlesztése
 - Adott szó különböző ritmusban történő visszaadása
 - Kopogott ritmus pontos visszaadása
- Auditív emlékezet fejlesztése
 - Szólánc
 - Mondatbővítés
- Fonológiai kódolás
 - Lassú szótagolás (Mit mond a kisrobot?)
- Auditív zártság
 - Szavak kitalálása az első szótag meghatározása után

3.4. A tevékenységekben megvalósuló értelmi nevelés

Az óvodában az ismeretszerzés folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzés foglalkozásokra, hanem az **egész óvodai nap folyamán adódó spontán helyzetekben**, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által tervezett tevékenységi formákban, rugalmas szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Célunk

A kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei.

Feladataink

- A gyermeki aktivitás, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Hatására a gyerekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.
- A gyermeki érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzés, a "megtanulás", a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére nevelés.
- A gyermeki világkép alakítása.

- A gyermek megismerési vágyának felébresztése, és megtartása.
- A tapasztalatszerzéshez szükséges magatartásmódok és viselkedési szokások megalapozása, feladat tudatuk kialakítása.
- Az értelmi képességek fejlesztéséhez a legmegfelelőbb eszköz, eljárás, módszer alkalmazása, a társas kapcsolatok ösztönző kihasználása.
- A mindennapok során biztosítjuk a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.
- Az ingerszegény, hátrányos környezetből érkező gyermekek egyéni, tudatosan tervezett fejlesztése, felzárkóztatása, hátrányainak csökkentése.
- A gyermekek váljanak képessé társaikkal együttműködni, egymást segíteni a tanulási folyamatban.
- Pozitív, személyre szabott értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, reális önértékelésének megalapozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Személyi feltételek

Óvodánkban minden dolgozó megfelelő végzettséggel rendelkezik.

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék, mely óriási mozgásigénnyel párosul, s ezek által folyamatosan formálódik személyisége.

A gyermeknek joga, hogy önálló személyiségnek fogadják el, képességeinek megfelelően fejlődhessen, hátrányai leküzdésében és tehetsége kibontakoztatásában megfelelő segítséget kapjon. A gyermeknek joga van a szeretetteljes, biztonságos, megkülönböztetéstől mentes nevelésre. Az óvodapedagógusok a szülőkkel és a nevelőmunkát segítő szakemberekkel együtt felelősséggel tartoznak az óvodás gyermekek neveléséért és fejlesztéséért.

Óvodánk egyik kiemelt feladata, hogy elősegítse a gyermekek német nyelvismeretének és magyarországi német nemzetiség identitásának megalapozását.

Lehetővé tesszük a migráns gyermekek kultúrájának, nyelvének gyakorlását, ezáltal a többi gyermek is betekintést nyerhet más kultúrákba.

Felvállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. Fejlesztésüket speciálisan képzett szakemberek hatékony közreműködésével valósítjuk meg.

4.1.1. Az óvodapedagógus

Nevelőmunkánk kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelőmunka egész időtartamában nélkülözhetetlen. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje a gyermek számára az emberi magatartásformák egyik lehetséges modelljét jeleníti meg. Viselkedése, véleménye, bánásmódja tájékozódási pontot jelent. Az óvodapedagógus iránti pozitív érzelmek segítik és ösztönzik a gyermeket, hogy saját fejlődésének aktív részese legyen, a számára felkínált tevékenységeket önként, örömmel végezze.

Az óvodapedagógus:

- Segítse a gyermekeket lehetőségeik kibontakoztatásában.
- Segítse a hátrányos helyzetű gyermekeket a felzárkóztatásban.
- A gyermekvédelmi eseteket ismerje fel és kezelje a gyermekvédelmi törvénynek megfelelően.
- Legyen türelmes a gyermekekhez, a pozitív példa kiemelésével segítse, buzdítsa, dicsérje őket. A gyermekeket mindig demokratikus szellemben nevelje.
- Felkészültsége legyen naprakész, munkáját tudatosan, a tőle telhető legmagasabb színvonalon végezze.
- Nemzetiségi óvodapedagógus következetesen használja a német nyelvet, ápolja a helyi tradíciókat és kultúrát.

Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre, éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket képvisel.

Pedagógiai munkája folyamán minden óvodapedagógus hagyja bátran és őszintén kibontakozni egyéni értékeit, képességeit.

4.1.2. Dajka

Az óvodapedagógusok tevékenysége és a nevelő munkát segítő nem pedagógus alkalmazottak – dajkák – összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelésünk eredményességéhez. Magatartásával, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol az óvodás gyermekekre. Ismernie kell az óvodapedagógus nevelési elképzeléseit, fejlesztési tervét, a csoport nevelési tervét. A dajka az óvodapedagógus irányítása mellett önállóan, aktívan vegyen részt a gyermekcsoport mindennapi életének segítésében.

4.2. Tárgyi feltételek

Intézményünk mindkét épülete jól karbantartott, tágas, világos. Tárgyi ellátottsága megfelel a törvény által előírt eszköznormának. Mindkét óvoda megfelelő környezetet biztosít mind a gyermekek, mind az óvodai munkatársak számára. Óvodánk épületei, udvarai, csoportszobáinak berendezése gyermekek számára biztonságos, kényelmes, megfelel a gyermekek testméreteinek, biztosítja egészségük megőrzését, ezzel lehetővé téve a gyermekek mozgásának és játékigényének kielégítését.

A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra könnyen hozzáférhetőek. A gyermekek egészségének megőrzése érdekében nagy figyelmet fordítunk eszközeink folyamatos ellenőrzésére, karbantartására. Az óvoda minden dolgozójának kiemelt feladata a baleset megelőzés.

A szülők fogadására a nevelési időn túl a csoportszobák, az óvónői szoba és az iroda biztosít lehetőséget.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet megszervezésénél figyelembe vesszük az összehangolt, a helyi sajátosságokat tükröző alapdokumentumokat.

Az óvodai nevelést a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében az óvodapedagógus állandó jelenlétében és aktív közreműködésével biztosítjuk.

A gyermekek optimális fejlesztését megfelelő időtartamú és párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek helyes arányával valósítjuk meg.

A gondozásnak kiemelt szerepe van a gyermekek önállóságának alakításában, együttműködve a gondozást segítő munkatársakkal.

A gyermekek biztonságérzetéhez, érzelmi egyensúlyához fontos a megfelelően megtervezett napirend. Úgy alakítjuk ki, hogy minden tevékenységre a gyermekek életkorának, egyéni fejlettségi szintjének megfelelő idő jusson. A helyi szokások és a gyermekek egyéni szükségletei a napirendben és heti rendben is megjelennek. Az előre megtervezett heti rendet rugalmasan kezeljük, mindig figyelembe véve a gyermekek motiváltságát, a külső körülményeket vagy ezek változásait.

A gyermek fejlődését a napi tevékenységek során állandóan figyelemmel kíséri az óvónő. Fejlődés nyomon követése, rögzítése a gyermek fejlődési lapján történik. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, képességét, fejlettségét, szociokulturális hátterét. Segítjük a tehetségek kibontakozását, esetleges hátrányos helyzetűek felzárkózását. Ehhez szükséges a gyermek és környezetének minél teljesebb megismerése, fejlődésének nyomon követése, fejlődési ütemének rögzítése.

4.3.1. Az óvodánk napirendje

Időtartam	Tevékenység
6.30-11.45	<ul style="list-style-type: none">• gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban• mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben vagy a szabadban)• ismerkedés társadalmi és természeti környezetünkkel, megfigyelések végzése spontán és tervezett, szervezett formában• az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn• játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak közvetítése• tevékenységekben megvalósuló tanulás<ul style="list-style-type: none">○ verselés, mesélés○ ének, zene, énekes játék, gyermektánc○ rajzolás, festés, mintázás, kézimunka○ mozgás○ a külső világ tevékeny megismerése és azon belül matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
11.45-14.30	<ul style="list-style-type: none">• gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• pihenés
14.30-17.30	<ul style="list-style-type: none">• gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)• szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenységek a szülők érkezéséig

4.3.2. Óvodánk csoportszerkezete

A Zrínyi utcai óvodában a helyi adottságok vegyes csoportok kialakítását teszik lehetővé.

A Szabadság úti óvodában homogén és vegyes (részben osztott) életkorú csoportok találhatóak a jelentkező gyermekek életkora alapján.

4.3.3. Óvodánk kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Az óvodapedagógus a kapcsolattartás során figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvodánkban az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének meghatározott formái vannak.

Kiemelt fontosságú a szülővel való szoros kapcsolattartás:

- családlátogatás (a gyermekek otthoni környezetének megismerése),
- fogadó óra (a megbeszélések a gyermek fejlődésének közös nyomon követését szolgálják),
- szülői értekezleteken tájékozódhatnak a szülők a csoportokban folyó életről, az aktuális egész óvodát érintő eseményekről,
- a szülői közösségek munkájának segítése,

- közös kulturális programok szervezése,
- az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása.

Kapcsolataink az óvodáskort megelőző intézményekkel:

- bölcsődével,
- családi napközivel,
- egyéb szociális intézményekkel.

Célunk: egymás működésének megismerése.

Kapcsolataink az óvodai élet során:

- intézmény fenntartójával,
- társintézményekkel,
- gyermekjóléti szolgálattal,
- családsegítő központtal,
- gyermekvédelmi ügyintézővel,
- pedagógiai szakszolgálat intézményeivel,
- szakértői és rehabilitációs bizottsággal,
- kormányhivatalokkal és a tankerületekkel,
- egészségügyi szervezetekkel,
- közművelődési intézményekkel,
- nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

Célunk: az egymást támogató, segítő együttműködés.

Kapcsolataink az óvodáskort követően:

- általános iskolákkal.

Kapcsolattartásunk formái, módszerei alkalmazkodnak az aktuális feladatokhoz és szükségletekhez.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

5.1. Játék

A játék a kisgyermek elemi szükséglete, legjellemzőbb életkori sajátossága. Fontosnak tartjuk, hogy az önfelelt játék a gyermekek mindennapját áthassa, ezáltal saját erejükből, kedvtelve gyarapodjon értelmük, csiszolódjon érzelmi világuk és így tapasztalataik útján fedezhessék fel a világot. A gyerekek sokkal jobban megjegyzik azokat a dolgokat, amit élményszerű tapasztalatként sajátítanak el, mint amit csak hallanak. Ezekhez zenei, vizuális, matematikai, irodalmi fejlesztő feladatokat kapcsolunk kötetlen, kötött, alkalomszerű vagy rendszeres formában. A játék mellett igyekszünk sok olyan élményt nyújtani a gyerekeknek, amelyek a későbbi játékukban kiteljesedve gazdagítják személyiségüket, erősítik bennük az összetartozás érzését. Arra törekszünk, hogy a játék legyen a gyermeki élet természetes öröme, hassa azt át mindenkor és mindenhol a felnőtt tapintat, valódi szeretet.

Célunk

A különböző játékformák, és azok tartalmának folyamatos gazdagítása által a gyermeki személyiség komplex fejlesztése, valamint a szabadjáték túlsúlyának érvényesítése az óvodai napirendben.

Feladataink

- A játék objektív feltételeinek biztosítása a szabadjáték túlsúlyának előtérbe helyezése,
 - nyugodt csoportlégtér-, megfelelő hely-, játékidő-, játékeszközök, élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- Tapasztalatszerzés lehetőségének és megfelelő élmények biztosítása.
- Ha a játék során kialakult konfliktust a gyermekek nem képesek megoldani, az óvónő köteles beavatkozni, és pozitív fordulatot adni a játéknak.
- Segítsen, ha technikai tanácsra van szükség.
- Szükség esetén és igény szerinti együttjátás.
- Többféle játéklehetőség biztosítása, melyek alkalmasak a német nyelv gyakorlására.

Az óvodában előforduló játékfajták

- Gyakorló játék
- Szimbolikus játék
- Építő-, konstruáló játék
- Szabályjáték
- Dramatizálás, bábozás
- Barkácsolás

5.1.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a játék terén

- Mozgásfejlesztés
 - Nagymozgások fejlesztése: fogójáték alatt, mászókéz
 - Egyensúlyérzék fejlesztése: hintázásnál
 - Szem-kéz koordináció fejlesztése: építő- és kirakójátéknál
 - Szem- láb koordináció: ugróiskola játszásnál
- Testséma fejlesztés
 - Személyi zóna alakítása: „papás-mamás” szerepjáték során
 - Testrészek funkciójának fejlesztése: „orvosos” játék által
 - Testfogalom elmélyítése: babafürdetésnél
 - Tárgyhoz viszonyított testhelyzet: építésnél
- Percepciófejlesztés
 - Térpercepció: a bútorok felhasználás, mozgatása játék során
 - Vizuális észlelés fejlesztése: memória- játékokkal
 - Alaklátás, formaállandóság: várépítés során
 - Keresztcsatornák fejlesztése: „ügyes boci” társasánál
- Verbális fejlesztés
 - Fogalmak kialakítása, elemek hozzárendelése során
 - Játékeszközök megnevezése
 - Szerepjáték, szimbolikus játék alkalmával, szerephű párbeszéd.

5.2. Vers, mese

Az óvodai irodalmi nevelés- az anyanyelvi neveléstől elválaszthatatlan - az óvodai élet egészét átható folyamat. A mese és a vers hallgatása, mondása a kisgyermeknek a játékkal egyenrangú természetes igénye.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermeki érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Célunk

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, a mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladataink

- Az anyanyelv megismertetése, változatos irodalmi élmények közvetítése a korosztálynak megfelelő műfajok által /mese, vers/, a beszélővé és olvasóvá nevelés megalapozása.
- A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő, nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes vers- és meseválasztás.
- A gyermekek irodalom iránti érdeklődésének felkeltése és elmélyítése.
- A gyermekek kifejezőkészségének fejlesztése, a helyes és szép tiszta kiejtés alakítása, gyakoroltatása.
- A gyermekek szókincsének bővítése, a fejlődés egyéni ütemének
- megfelelően, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére.
- Olyan irodalmi művek bemutatása (népi, klasszikus, kortárs), melyek alkalmasak a gyermeki személyiség sokoldalú gazdagítására, a szorongás oldására, és a valóság sokoldalú visszatükrözésére.
- Érzéki- érzelmi élmények feltételeinek megteremtése:
 - megfelelő hely,
 - nyugodt légkör
 - motiváló eszközök
- A gyermekek ösztönzése saját vers- és mesealkotására, illetve annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.
- A gyermekek megismertetése a helyi sváb mondóka és gyermekjáték kincsel.

5.2.1. A fejlesztőprogram alkalmazása az irodalmi nevelés területén

- Mozgásfejlesztés
 - Finommotorika (ujj játékoknál)
 - Nagymozgások fejlesztése (mesedramatizálás)
 - Szem-kéz koordináció (bábozás)
- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete (mutogató versek, ölbéli játékok)
 - Test koordinációjának alakítása (bábozás)
 - Személyi zóna alakítása (dramatizálás)
- Percepciófejlesztés
 - Térészlelés, térbeli viszonyok, irányok (bábozás)
 - A tér bemozgása (mondókák menetelés)
 - Vizuális fejlesztés (esztétikus eszközök)
- Verbális fejlesztés
 - szép kiejtés
 - rokon értelmű szavak

5.3. Ének, zene, énekes játék, tánc

A zenei nevelés a művészeti nevelés része, mely a gyermekek szép iránti fogékonyságát, nyitottságát, zenei képességeinek fejlesztését elsősorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni.

A zene sajátos, áttételes módon hat: a hangsúly, a hangmagasság, a hangszín, a tempó, a ritmus együttesével. Ezek fizikai ingerek, amelyekre az ember belső lelki viszonyulással, érzelmmel reagál. Óvodáskorban ez az érzelmi reakció dominál, de egyidejűleg az értelemre való hatása más képességek fejlődésében is lemérhető.

Célunk

A zenei képességek fejlesztésén túl zenét szerető és értő, egészséges lelkű, kulturált, boldog emberré nevelés.

Feladataink

- Ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal, énekes játékokkal az éneklési kedv felkeltése, a közös játékok örömeinek felfedeztetése a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéhez igazodva magyar és német nyelven.
- Zenei érdeklődés felkeltése, fenntartása, zenei ízlésformálás (énekléssel, hangszeres játékkal, rövid zeneműrészletekkel).
- Népdalokkal, népi játékokkal, gyermektáncokkal a hagyományok megismertetése, újraélése mind a magyar, mind a német néphagyományok kincsestárából merítve.
- Zenei készség és képességfejlesztés zenei játékokkal (hallásfejlesztés, ritmusérzék fejlesztése, zenei alkotókedv kialakítása).

Zenei készség és képességfejlesztés tartalma

- Hallásfejlesztés területén:
 - A **tiszta éneklésre nevelés** fontos feladat, de a gyerekek sokféle adottsága miatt csak lassan és türelmesen fejleszhető.
 - A **hangszínhallást** finomítani kell, hogy bővüljön az érzékenységük minden hallható hang megfigyelésére, esetleg ilyenek előállítására is (a természet, a környezet, az utca zöreje, zaja, az emberi hang és a zenei hangok).
 - A **magas és mély hang** közötti különbségeket is érzékeltetjük, hiszen a tér és a hangmagasság jelzése a zenei írást-olvasást készíti elő.
 - A **halk-hangos** különbségét mindig egymáshoz viszonyítva, hallható módon kell érzékeltetni a normál hangerőhöz képest, a térben pedig vízszintes iránnyal jelezzük.
 - **Belső hallás** fejlesztésére vonatkozóan a zenei alkotókedvet (improvizálást) fejlesztjük, mely a problémamegoldó gondolkodással, a bátor kitaláló és felismerő-képességgel van összefüggésben.
 - A **dallamfelismerés** a zenei emlékezet fejlesztésére alkalmas módszer (pl. jól ismert dal, szöveg nélküli bemutatása kezdő majd belső, befejező motívumról).

- **A dallambújtatás** a fejlesztés másik jó módszere, amikor egy jól ismert dalt hangosan kezdünk énekelni, adott jelre magunkban folytatjuk és másik jelre újra hangosan énekeljük.
- **A motívum-visszhang játékok** is a fejlesztést szolgálják!
- Ritmusérzék fejlesztésének területén
 - **Az egyenletes lüktetés** folyamatosságát éneklés közben a játékos mozgás erősíti meg. Ki kell alakítanunk a gyermekben azt a képességet, hogy a lüktetést hosszú időn keresztül is érezze: pl. játékos értelmet adunk az ismétlődő mozdulatoknak pl. diótöréssel, kalapácsolással stb.
 - **A mondókák, dalok** ritmusát csak akkor kezdjük megéreztetni, amikor a gyermekek az egyenletes lüktetést már biztosan érzik, és az óvónő segítsége nélkül is biztonsággal tapsolják. A szünetnek fejlesztéskor világos értelmet kell kapnia (eltérő mozdulattal mutatjuk).
 - **Az egyenletes lüktetés és a ritmus** összekapcsolását csak akkor alkalmazhatjuk, ha már biztosan érzik külön-külön a kettőt.
 - **Fokozatai:** megfigyelés – összehasonlítás – megkülönböztetés – együtthangoztatás
 - **Tempóérzék** fejlesztésénél – a gyors és a lassú közötti különbséget mindig egyidejű énekléssel és mozgással érzékeltetjük.

Tánc, mint mozgásforma az óvodában

Az óvodáskorú gyermek mozgása egyszerű, természetes. Ezek a mozdulatok hagyományokon alapszanak és egy-egy nép karakterének a hordozói. A magyar és német kultúra egyszerű tánclépéseivel, térformáival ismerkedünk meg.

- Az óvodai táncmozdulatok a kicsinyek testi fejlettségéhez, mozgáskoordinációjához és értelmi képességeihez alkalmazkodnak.
- A változatos térformák bejárásával (pl. csigavonal, kígyóvonal, sorgyarapodó, kapus játékok stb.) a gyermekek tér és formaérzékét fejlesztjük.
- A táncmuzsikával is ismerkedjenek meg a gyermekek az óvodában. Az egyes tánclépésekkel, a sokoldalú mozgással koncentrációképességüket fejlesztjük.
- Az óvónő feladata, hogy céltudatosan fejlessze a mozgáskészséget, találjon ki változatos mozdulatokat a hagyományos tánclépések mellett, és erre serkentse a gyermekeket is.

Zene hallgatására nevelés

- A műzenehallgatást csak fokozatosan lehet bevezetni. Rövid részletekkel ismerkedünk, megfigyelési szempontokkal segítjük a gyermeket zenei részletben való eligazodáshoz (képekkel, mozgással, játékos feladatokkal). Szoktatni kell a gyermekeket az újfajta élményhez, az alkalomhoz igazodva meghitt perceket szerezhetünk.
- Értékes, régi népdalaink bemutatására, hallgatására az óvodai élet számtalan lehetőséget nyújt, igyekszünk is kihasználni, s azokból jó néhányat bemutatni, megszerettetni.
- Mivel óvodánkban német nemzetiségi nevelés folyik, ezért a pedagógus a zenehallgatás anyagának kiválasztásánál ezt is figyelembe veszi.

Hangszerek használata

- Fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek többféle hangszerrel ismerkedjenek meg, fokozatosan sajátítsák el az egyszerűbb ritmushangszerek használatát.

5.3.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a zenei nevelés területén

- Mozgásfejlesztés
 - Nagymozgások fejlesztése (egyenletes löktetés érzékeltetése, dallamvonal rajzolása a levegőbe, tánclépések)
 - Egyensúlyérzék fejlesztése (magas – mély érzékeltetése: guggolással, lábujjra állással)
 - Finommotorika (ujjcintányér, ujjdob használata, keszkenő fogása)
 - Szem – kéz, szem – láb koordináció (párok egymáshoz igazodása)
- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete (egyenletes löktetés érzékeltetése a testrészek érintgetésével)
 - A test koordinációjának, személyi zónájának alakítása (tánclépéseknél az egymáshoz való viszonyuk, távolságuk felmérése)
 - Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmazott mozgások (tapsoltató, tenyérsimogató, forgató – táncoltató)
- Percepciófejlesztés
 - Vizuális fejlesztés (a tánc ritmikus mozgásának követése, páros játékoknál egymás tekintetének követése)
 - Alaklátás, formaállandóság (az óvónő mozdulatainak egyre pontosabb követése)
 - Tapintásos észlelés fejlesztése (egymás kiválasztása érintéssel, egymás hátán kopogtatás)
 - Térpercepció, térbeli viszonyok észlelésének fejlesztése (kapu alatt bújás, két kör ellentétes mozgása)
 - Keresztcsatornák fejlesztése (hangforrás megkeresése, megnevezése)
- Verbális fejlesztés
 - Tárgyak megnevezése (eszközök, hangszerek)
 - Térbeli viszonyok (megnevezése)
 - Oldaliság megnevezése (jobb – bal)
 - Cselekvések megnevezése

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk

A gyermeki személyiségfejlődés biztosítása a változatos ábrázoló tevékenységekben, mely vizuomotoros reprezentáció során újraélheti az őt ért környezeti hatásokat, majd a rajzolásban, festésben, mintázásban, kézimunkában kreatívan kivetítheti konklúzióit, élményeit.

Feladataink

- Az intellektuális látás kialakítása, a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás pontosabbá tétele.
- Az egész nap folyamán teret, eszközt, időt biztosítunk a gyermeki ábrázoló tevékenységeknek.
- Alkotótevékenysége közben buzdítjuk a részlet gazdag kidolgozásra.
- A gyermek sikerélményhez juttatása alkotásának reális értékelésével, melynek kiindulópontja a differenciált nevelés.
- Megismertetjük az új technikákat a gyermekekkel, ösztönözzük őket használatukra.
- Minden gyermek figyelmét felhívjuk a balesetveszélyre, az egyes eszközök helyes használatára.
- A gyermeki személyiség szép iránti fogékonyságának fejlesztése.
- Ösztönözzük a gyermeket az őt körülvevő világ egyéni módon történő leképezésére.
- A különösen tehetséges gyermekek egyéni ösztönzést, míg az önkifejezés e területén fejlődésben lemaradtak felzárkóztató támogatást kapnak.
- Sok cselekvéssel, mozgással, a különböző érzékelő funkciók együttműködésével /látás, hallás, tapintás, észlelés, ízlelés, szaglás / szoktatjuk a gyermekeket a környezet sajátos megismerése.

Technikai javaslatok

Festés: fésűvel, ujjal, vattával, csepegtetéssel, fröcsköléssel, golyóval, fonallal, hengerrel, dugóval.

Festés: üvegre, fóliára, tükörrre, stb.

Rajzolás: ceruza, zsírkréta, kontúr, áztatott kréta.

Lyukasztás, varrás, gyertyaöntés, origami, decoupage.

5.4.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a vizuális nevelés terén

- Mozgásfejlesztés
 - Nagymozgások (lábnyomokkal való alkotás homokban, hóban)
 - Szem – kéz, szem – láb koordináció (varrás, simított homokon lábbal figura kialakítása)
 - Finommotorika fejlesztése (ceruzafogás, tépés, fűzés)
 - Egyensúlyérzék (építés során tapasztalatokat szerez a stabilitás – labilitás terén)

- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete (testforma körberajzolása)
 - A test személyi zónájának alakítása, laterális (különböző oldalról történő ábrázolás)
 - Testfogalom (rajzon emberi alak megjelenítése, emberábrázolás kivágott testformából)

- Percepciófejlesztés
 - Vizuális fejlesztés (díszítés sormintával, modell utáni ábrázolás)
 - Alaklátás, formaállandóság fejlesztése (részekből különböző alakzatok összerakása, autó barkácsolása dobozokból)
 - Tapintásos észlelés fejlesztése (gyurmázás különböző anyagokkal plasztilin, só-liszt, agyag)
 - Mozgásos észlelés fejlesztése (rajzolás a levegőben – Mit rajzoltam?)
 - Térészlelés, térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése (rajzlap kihasználása ábrázolás közben, gyurmázásnál térforma létrehozása)
 - Hallási észlelés fejlesztése (élményábrázolás mese hallgatása után)
 - Keresztcsatornák fejlesztése (hangszerbarkácsolás)

- Verbális fejlesztés
 - Eszközök, tárgyak, alkotások megnevezése
 - Testrészek megnevezése
 - Cselekvések ábrázolásánál ezek megnevezése
 - Térbeli viszonyok megjelenítése, megnevezése
 - Osztályozás, színek, formák méretek

5.5. Mozgásfejlesztés

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, egyben kulcsfontosságú tényezője a gyermek fejlődésének.

Nevelőközösségünk a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezi: az aktív mozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, hatással van az értelmi- és szociális képességek fejlődésére.

Célunk

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Testi képességek fejlesztése játékos formában.
- Alkalmazkodás, tájékozódás, reakciók, akarati tényezők folyamatos alakítása.

Feladataink

- Gyermekünk természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése a fejlettségi szinthez alkalmazkodó mozgásos játékokkal, tevékenységekkel.
- Rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- Sok gyakorlással készségek kialakítása, a mozgástapasztalatok bővítése.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- Biztosítani egész nap folyamán a gyermekek számára a változatos mozgástevékenységek feltételeit /hely, eszköz, idő, mód/.
- Segíteni a szabad játéktevékenységben, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.
- A mindennapokba német nyelvű mozgásos játékok beillesztése.

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, a megszervezett mozgás tevékenységben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeres, jó hangulatú tevékenység gyermekeink számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen épül be a gyermekek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek a pszichikai, testi, értelmi, szociális képességeik, ezek eredményeként egészségesebbekké válnak óvodánk gyermekei. Ezáltal nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

Komplex Prevenációs Óvodai Programunkban a mozgásfejlesztés a gyermekek életkori sajátosságaiból következően kiemelt feladat.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek. Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő, és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán játékba azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

5.5.1. Fejlesztőprogramunk alkalmazása a testnevelés terén:

Mozgásfejlesztés

- Nagymozgások
 - Járás (különböző ritmusban)
 - Futás (fogójáték)
 - Ugrások (célba ugrás, magasugrás, sorozatugrás)
 - Csúszás (rézsútos padon)
 - Kúszás (különböző magasságú szerek alatt)
 - Mászás (kötéllétrá)
 - Függeszkedés (mászókán, bordásfalon)
- Egyensúlyérzék fejlesztése
 - Állás (fél lábon)
 - Járás (földre fektetett kötelen)
 - Kúszás (rézsútos padon)
 - Mászás (padpáron oldalirányban)
 - Támaszugrás (zsugorkanyarulati ugrás, zárt térdel, pad fölött)
 - Ugrások (szerrel felugrás)
 - Gurulóátfordulás (előre – hátra)
 - Bady-roll hengergyakorlatok /felállás a hengerre)
- Szem – kéz, szem – láb koordináció
 - Labdagyakorlatok (labdavezetés, labda rúgása társnak)
 - Dobások (vízszintes és függőleges célba, kislabda-hajítás)
 - Járás, futás közben (akadályfutás, futás vonalak között)
 - Szökdelések, ugrások (ugrókötelezés)
 - Függések (függésben haladás oldalra, után-fogással)
 - Mászások (különböző magas szerekről – szerekre)
- Finommotorika fejlesztése
 - Kézfej, ujjak fejlesztése (kislabda tartása öt ujj szorításával lefelé)
 - Lábujjak fejlesztése (papírtépés, szalaggyűjtés lábujjal)

Testséma fejlesztés

- Testrészek ismerete
 - különböző testrészeken támaszkodás
 - talicskázásnál társ bokáját fogni
 - karokban forgatott karikán átbújni folyamatosan

- Test személyi zónájának alakítása
 - Oldaliság alakítása (szalag a jobb csuklón)
 - A test elülső és hátulsó zónájának alakítása (hossztengely körüli gurulás)
 - Függőleges zóna alakítása (kézi-szerek tartása változatos módon)
 - Tárgyakhoz viszonyított testhelyzet (futásból jelre felállás padra, zsámolyok elé)
- Testrészek funkciója, testfogalom
 - támaszkodás alkaron
 - homlokkal a térd érintése hajlás után

Percepciófejlesztés

- Vizuális észlelés fejlesztése
 - Vizuális ritmus (többelemes mozdulatsorok folyamatos végzése)
- Alakítás, formaállandóság (mászás tárgyak kerülésével)
- Térpercepció
 - Saját test elhelyezése térben (felállás a tárgyakkal szemben)
 - Irányok megtalálása a térben (jelre irányváltztatás, társ megkeresése)
 - A test mozgatása megadott irányba (terem közepéig séta, majd futás meghatározott helyre. Szökdelés karikából előre-hátra, jobbra-balra.)
- Keresztsatornák fejlesztése (a látott mozgásminta és a hallott utasítás végrehajtása)
- Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése (behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése)

Verbális fejlesztés

- Testrészek (testrészek megnevezése)
- Térirányok (jobbra-balra, között, rá, alá)
- Mozgatás módjai, szakszavakkal (forgás, támasz, lengés)

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek születését követő, a fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, és az ismeretszerzésben egyre mélyülő folyamat.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermek az őt körülvevő szűkebb és tágabb **természeti és társadalmi** környezetről olyan tapasztalatokat szerezzen, amely az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a család és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét. A környezete megismerése során **matematikai tapasztalatokat**, ismereteket is szerez, és azokat a tevékenységeiben, játékában felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja, és alkalmazza.

E nevelési terület tartalma tehát minden, a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed. Környezeti nevelésünk **magába foglalja a természeti, társadalmi és matematikai tapasztalatszerzést.**

Célunk

A gyermekek tájékozódjanak környezetükben, ismerjék szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetüket. Alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a német nemzetiségi és a kulturális értékek iránt. Váljék igénnyé a természet szeretete és védelme, a környezettudatos magatartás.

Feladataink

- Tudatos irányítással, a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, megismerési vágyára építve a gyermeki tapasztalatokra támaszkodva új ismeretanyag nyújtása, illetve a már meg levő ismeretanyag bővítése, mélyítése, rendszerezése.
- Településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket.
- A feledésbe merült népi játékok, énekek, mesterségek, hagyományok felkutatása és ezek megismertetése a gyermekekkel.
- A jeles alkalmakhoz kapcsolódó népszokások felelevenítése és visszahozása a nevelési gyakorlatba; hagyományápolás.
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermek hátrányát sajátos, egyéni fejlesztésekkel leküzdeni.
- A gyermekeket megismertetni a környezetszennyezés romboló és visszafordíthatatlan hatásaival, tudatos környezetvédő magatartásra nevelni.
- A gyermekek figyelmét felhívni a természet szépségére, mert ha megismerte, megszerette, akkor vigyázni is fog arra.
- A természethez való pozitív hozzáállás természetvédő, szerető felnőttekké neveli gyermekeinket.

Tevékenységeink

- Udvarunk növényeinek ápolása
- Séta – kirándulás
- Csoportszobában kialakított élősarok
- Szelektív hulladékgyűjtés

5.6.1. Környezetünk tevékeny megismerése

A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet szerves egységet alkot, hatásai nem elkülönülten s egyenként érik óvodásainkat, hanem komplex módon. A feldolgozhatóság, az érthetőség, a rendszerezés érdekében bontjuk meg az egységet témakörönként.

Óvodások vagyunk: ismerjék meg szűkebb, tágabb környezetüket, az óvoda helyiségeit, dolgozóit, tanulják meg társaik nevét, jelét.

Család: családtagokról fényképek gyűjtése. A gyermekek a fotók nézegetése közben be tudják mutatni a család tagjait, otthonukat.

Testünk: Az "én" testem. Önmaga felismerése, azonosítása. Jellegzetes külső tulajdonságainak megismerése / hajszín, szemszín, magasság, stb. /. Testrészek, érzékszervek.

Az oldaliság kialakítása, gyakoroltatása.

Testünk ápolása, tisztán tartása.

Tisztálkodási eszközök neve, használata.

Az évszaknak megfelelő ruházat megnevezése, ismerete.

A helyes táplálkozási szokások megismerése.

A sport megszerettetése, hatása szervezetünkre.

Az orvos gyógyító munkája.

Évszakok: Megfigyelik az évszakok szépségeit, jelenségeit, színeit, időjárását, növényeit, időjárásnak, évszakoknak megfelelő öltözködést. Kertben, udvaron munkákat végeznek, pl.: kapálás, gyomlálás, öntözés, szemet összeszedés. A rügyezéstől a gyümölcsérésig a gyümölcsfák megfigyelése, majd a gyümölcsök felhasználásának megbeszélése, pl.: kompót, ivólé, sütemény készítése. Kirándulások minden évszakban, közben fotók készítése. A "mi fánk" kiválasztása. Az erdőben tett kirándulások alkalmával megismerkedhetnek ismertebb vadon termő növényekkel, virágokkal. Megfigyelik az adott évszak időjárásának az élőlényekre gyakorolt hatását.

Fontos a természetsarok kialakítása, ahol elhelyezhetik a gyűjtött magvakat, terméseket, leveleket, kavicsokat felhasználásig. Egyszerű kísérletek végzése talajjal, vízzel, hóval, stb.

Magvak ültetése cserépbe, fejlődés megfigyelése.

Tervezünk időjárást, évszakokat, napszakokat bemutató táblát, amit a gyermekek önállóan kezelnek, ez támpontot nyújt az időben való eligazodáshoz, az időbeliség megértéséhez.

Állatok: Háziállatok, erdei, mezei állatok, vízi állatok, egzotikus állatok.

A bemutatás lehetőségei: Kirándulás a vadsparkba, állatkertbe; képek gyűjtése; videó film megtekintése; a ház körül élő állatok megfigyelése természetes környezetükben. Minden állatnak megfigyeljük a testfelépítését, méretét, szőrzetét, tollzatát, stb. Beszélgetünk élőhelyéről, táplálkozási szokásairól, viselkedéséről, hasznáról. Nagyítóval megfigyelhetik a bogarak, rovarok mozgását, felépítését.

Közlekedés: A gyermekek életkoruknak megfelelően sajátítják el a biztonságos közlekedés alapjait. A séták során szokják meg a helyes közlekedés szabályait. Úttesten közlekedő járművek megfigyelése, megnevezése. Közélen lévő vasútállomásnál megtekinthetik, hogy a vonat hol, hogyan közlekedik. Képek, diafilmek megtekintésével megismerkedhetnek a légi, vízi közlekedési eszközökkel. Ismerjék meg a megkülönböztetett jelzéseket használó járművek szerepét.

A gyermekek eltérő képességeik, fejlettségük miatt különböző képen érdeklődnek az adott téma iránt. Differenciálás a megoldás módjában és az elvárásban mutatkozhat meg.

5.6.1.1. A fejlesztőprogram alkalmazása a környezeti nevelés terén

- Mozgásfejlesztés
 - Nagymozgások: járás, szánkózás, madár mozgásának utánzása;
 - Finommotorika: süteménysütés, növénygondozás, hóemberépítés.
 - Szem-kéz, szem-láb koordináció: asztaldísz készítése, falevelgyűjtés, stb.
- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete: meghatározott testrészekre koncentráció pl.: öltözködés, sportolás közben.
 - Testfogalom: képen, rajzon felismeri az egyes testrészeket, a hiányzókat behelyettesíti.
 - Testkoordinációja: oldaliság gyakorlása séta, játék közben.
- Percepciófejlesztés
 - Vizuális fejlesztés: mozgó állat szemmel követése.
 - Alakítás, formaállandóság, azonosság, szín szerinti csoportosítás. (állatok megfigyelése a természetben)
 - A témából és az életkorból adódóan a percepciófejlesztés / látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, keresztcsatornák, időrendiség, memória / minden pontja megvalósítható.
- Verbális fejlesztés
 - Tárgyak, testrészek megnevezése.
 - Napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek.
 - Családtagok neve, foglalkozások megnevezése.
 - Téri irányok: fent, lent, jobbra, balra, stb.
 - Idő: hónap, év, kezdődik, befejeződik, stb.
 - Mozgások, cselekvések megnevezése.
 - Színek.

5.6.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek személyes tapasztalatokat nyer szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről. E folyamat során matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez.

Célunk

A gyermekek rendelkezzenek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai, és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel, tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

Feladataink

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a probléma helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikro csoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása, egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása magyar és német nyelven, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek témakörei:

- Halmazok
 - Halmazok képzése
 - Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
 - Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
 - Halmazok elemeinek sorba rendezése
 - Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással
- Tapasztalatok a darabszám változásairól
- Mennyiségek
- Mennyiségek összemérése:
 - magasság
 - hosszúság
 - tömeg
 - úrtartalom
 - mennyiség
 - terület
 - szélesség
 - vastagság

- bőség
- Kis számok összkép alapján
- Sorszámok, sorba rendezett elemek helye a sorban
- Építések
 - Építések, alkotások szabadon
 - Építések, alkotások másolással,
 - Építések, alkotások egy feltétel megoldásával.
- Tevékenység tükörrel
- Tájékozódás
 - Tájékozódás a térben
 - Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

5.6.2.1. Fejlesztőprogram alkalmazása a matematikai nevelés terén

- Mozgásfejlesztés
 - Finommotorika fejlesztése: eszközökkel való manipuláció
 - Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: méréseknél
 - Nagymozgások fejlesztése: térbeli tájékozódás
- Testséma fejlesztés
 - A test koordinációjának, személyi zónájának alakítása: méréseknél
 - Lateralitás, oldaliság fejlesztése: szimmetria
- Percepciófejlesztés
 - Tapintásos, kinezteziás észlelés fejlesztése: formák, testek
 - Vizuális, tapintásos működés fejlesztése: formák, testek
 - Vizuális ritmus fejlesztése: sorozatok
 - Vizuális memória fejlesztése: mi változott meg?
 - Vizuális zártság egészlegesség észlelésének alakítása: zárt, nyitott vonalak
 - Alaklátás és formaállandóság fejlesztése: építések, alkotások másolásánál
 - Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megismertetése, fejlesztése: „Vezesd a kis robotot” játék
 - Időviszonyok megismertetése, fejlesztése: mi volt előbb – később
 - Keresztcsatornák fejlesztése: érzékelő zacskóból testek válogatása
 - Vizuális – tapintásos – interszenzoros működés fejlesztése: tárgyak válogatása több érzékszerv segítségével
- Verbális fejlesztés
 - Tárgyak megnevezése
 - Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megnevezése

- Cselekvések megnevezése
- Névmások használata
- Időviszonyok megnevezése

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka a személyiségfejlesztés egyik fontos eszköze. A személyes tapasztalatszerzés újabb lehetőségét kínálja, a sikerrel végrehajtott munkafeladat ösztönző a személyiség fejlődésére. A gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű feladatok elvégzése, amelynek helye van az óvodai élet valamennyi területén.

Célunk

A gyermeki munkavégzés természetes válaszreakciójuk legyen a külső szükségleteikre, és önmaguk igényeire, legyenek képesek ezek egyszerű megoldására.

A közösség érdekében végzett munkát tegyék örömmel, s becsüljék ezt társaiknál is. Mindezek következtében fejlődjenek képességeik, egész személyiségük.

Feladataink

- Megtanítjuk a gyermekeket a feladatok pontos elvégzésére.
- Kialakítjuk a gyermekekben a reális önértékelést a munkavégzés során.
- A munkafeladatokkal történő megbízás legyen önbizalom növelő, mindig sugallja a gyermekek számára, hogy az óvónő megbízik benne, s képesnek tartja a feladat elvégzésére.
- Differenciáltan és fokozatosan kialakítjuk az egyéni fejlettséghez mért reális követelményeket, amelyek igazodási pontokat jelentenek a gyermekek számára.
- Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a gyermekek érezzék, munkájukat igénylik és számon tartják.
- Törekszünk arra, hogy az együttesen végzett munka közös öröm és felelősség, az együtt elért eredmények segítség a baráti kapcsolatok, kisebb csoportok alakulását, egymás segítségét, az egymástól való tanulás lehetőségét.
- Meg kell teremteni a bizalom, a megértés, a követelményeket támaztó segítség összhangját.
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges gyermekméretű eszközt, elegendő időt, biztonságos helyet, kívánatos lehetőséget, ösztönző légkört.
- A gyermekek számára mintát adunk a helyes munkavégzés elsajátításához.
- A munkára nevelés tudatos együttműködést igényel az óvoda és a család között, az elvárások legyenek összhangban. Ezek szinterei a szülői értekezlet, munkadélutánok, családlátogatások, egyéni beszélgetések.

Munkafajták

- Testápolás
- Étkezés-önkiszolgálás, naposi teendők
- Öltözködés, ruházatuk rendben tartása
- Környezetünk rendjének megőrzése
- Kerti munka/tavaszi-őszi gereblyezés, udvar folyamatos tisztántartása/
- Alkalomszerű munkák, megbízások

5.7.1. Fejlesztőprogram alkalmazása a gyermeki munka terén

A gyermeki munkavégzés során a prevenció szempontjából különösen támogató képességfejlesztés történik. Ezek kiaknázása, s tudatos irányítása fontos nevelői feladatunk.

- Mozgásfejlesztés
 - Finommotorika fejlesztése- apró dolgok összeszedésével
 - Egyensúlyérzék fejlesztése- teli kancsó emelése, elvitele
 - Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése /terítés: 3-4 tárgyral közlekedés/
 - Nagymozgások gyakorlása
- Testséma fejlesztés
 - Testrészek ismerete: öltözködés, mosakodás
 - Test koordináció fejlesztése: terítésnél: jobbra, balra.
 - Test fogalom kialakítása: öltözködés
 - Különböző testrészekkel végezhető tevékenységek tudatosítása.
- Percepciófejlesztés
 - Szem fixációs működésének fejlesztése
 - Vizuális memória fejlesztése: minek hol a helye
 - Tapintásos észlelés fejlesztése: munkaeszközök megfogása
 - Térpercepció fejlesztése: téri irányok bemozgása
 - Auditív fejlesztés: bizonyos munkafolyamatok zaja, zöreje
 - Keresztcsatornák fejlesztése: látom- hallom, hogy mit kell csinálni.
- Verbális fejlesztés
 - Munkaeszközök, tevékenységek megnevezése
 - Irányok, gyűjtőfogalmak gyakorlása.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja

Az óvodás gyermek kompetenciáinak, ismereteinek, tudásának fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai tanulás feltétele

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére. Hatására a gyerekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

A tanulás irányításának általános elvei

Az óvodában a gyerekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért a gyerekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítjuk a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.

A gyerekeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a foglalkozási helyzet motiválja. Ezért a gyerekek kérdéseire, megjegyzéseire építve vezetjük a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát. A foglalkozások szabad légköre, a gyermeki megnyilatkozások lehetősége biztosíték arra, hogy megismerhessük a gyerekek érzelmeit, gondolkodásuk, nyelvi fejlettségük szintjét. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad, **lehetőség szerint minél több érzékszervi megtapasztalásra nyújtunk lehetőséget a megismerés folyamatában.** A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyerekek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodásukat.

A gyerekek játék és munka közben is tanulnak. A foglalkozásokon szerzett tapasztalataik, ismereteik elemei megjelennek a játékokban, a társas magatartásban vagy egyéb tevékenységben. A foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazunk. A játékoság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a módszer.

Óvodai nevelésünkben fontosnak tartjuk, hogy játékoság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesüljön. A tanulási folyamat során létrejött együttműködés következtében alakulnak a gyerekek közösségi tulajdonságai. Új magatartásmódokat és viselkedési szokásokat sajátítanak el. Létrejön a tanuláshoz szükséges beállítódásuk, feladattudatuk. A tanulás alapjának tehát az óvónő és a gyerekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenységét tartjuk, amelyet az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyerekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít.

A mindennapok során biztosítjuk a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését. A tanulásirányítás a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül, ezért a tanulás szervezése nagy körültekintést igényel.

A tanulás megszervezése

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás a felnőttektől és társaiktól egyaránt
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás
- a mindennapi helyzetekben minden lehetőséget megragadunk a német nyelv gyakorlására.

Óvodai nevelésünkben meghatározó álláspont, hogy a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítsük a gyermek személyiségének kibontakozását.

6. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS

DEUTSCHES NATIONALITÄTENERZIEHUNGSPROGRAMM

Hoffnung

*In meine Hand ist es gegeben,
den Kindern die Welt zu bau'n,
in der sie ganz geborgen leben,
in dem sie frei auf sich vertrauen.*

Ursula Bintig

Deutsche Sprache und Kultur sind unverzichtbare Grundvoraussetzungen für Erhalt und Stärkung ungarndeutscher Identität. Die Förderung der deutschen Sprache ist gemeinsame Aufgabe von Kindergärten und Familie.

Grundlage für die Erziehung in der zweisprachigen Umgebung unseres Kindergartens sind die Richtlinien für Nationalitätenkindergärten die für alle Kindergärten Ungarns verbindlich ist. Das vorliegende Erziehungsprogramm legt unsere Ziele und Aufgaben, Inhalt und Tätigkeitsformen fest und gibt Hinweise zur methodischen und organisatorischen Gestaltung für die Erziehung und Bildung in unserer zweisprachigen Kindergruppen. Die Neugierde und das Interesse der Kinder sind Voraussetzung, natürliche Möglichkeiten zu nutzen. Die Kinder werden mit verschiedenen Elementen unserer Umgebung in Berührung gebracht und ein bewusstes Erleben angeregt.

6.1. Unser Bild vom Kind

- Jedes Kind ist einzigartig in seinem Aussehen, in seinen Fähigkeiten, in seinen Bedürfnissen, in seinem Denken, in seiner Entwicklung und in seinem Lernen.
- Das Kind trägt von Geburt an alles in sich, um sich zu entwickeln, zu entfalten und sein Leben aktiv zu gestalten.
- Das Kind braucht die Erfahrung von Angenommensein, Zuwendung und Geborgenheit. Es braucht seinen Freiraum und das Gefühl der Sicherheit. Es braucht Erwachsene und ein angemessenes Umfeld, um vielfältige Anregungen und Erfahrungsmöglichkeiten geboten zu bekommen. Es braucht zu seiner Orientierung und zu seinem Schutz nachvollziehbare, sinnvolle Regeln und Grenzen, die es in seinem Streben nach Weiterentwicklung unterstützen. Das Kind braucht Vorbilder, an denen es sich orientieren kann.
- Das Kind nimmt die Umwelt mit all seinen Sinnen wahr. Es wendet sich spontan, neugierig und interessiert den momentanen Gegebenheiten zu. Mit Hilfe der Sprache konstruiert das Kind seine eigene Welt.
- Das Kind braucht Bezugspersonen, die es in seinem Beziehungs- und Werdegang begleiten und unterschützen, seine Persönlichkeit respektieren und seine Eigenart würdigen. Es braucht die Begegnung, den Austausch und die Auseinandersetzung mit anderen Kindern um sich vom „Du“ zum „Ich“ entwickeln.
- Vorschulzeit ist Spielzeit, und das Spiel ist das Tun und das Lernen.

- Das Kind ist mitteilungsfreudig. Es will seine Gedanken, Vorstellungen, Ideen und Emotionen ausdrücken, sie sprachlich mitteilen.
- Jedes Kind trägt Lebensfreude in sich.

6.2. Unsere Grundprinzipien

- Im Mittelpunkt unserer Kindergartenerziehung steht das Kind. Wir sorgen für die körperliche, sinnliche und kognitive Entwicklung der Kinder. Die affektive und kognitive Entwicklung ist von der körperlichen Entwicklung abhängig. Deshalb halten wir neben den erzieherischen Zielen die Pflege und die Bewegung für wichtig.
- Wir streben neben die tägliche, wiederkehrende Tätigkeitsformen alle Möglichkeit zu nutzen, die deutsche Sprache durch situatives und handlungsorientiertes „Sielen-Lernen“ zu vermitteln.
- An diesem Alter nehmen die Kinder an den Beschäftigungen aktiv teil, wenn wir ihre natürliche Neugierde wecken, wenn wir interessante Tätigkeiten sichern.
- Die zusammengelebten Erfahrungen, Ausflüge, und die Erlebnisse spielen sowohl in der Sprachentwicklung, als auch bei der Sozialerziehung große Rolle.
- Die Vorteile des früheren Spracherwerbs zeigen sich in der Bildung der gesunden Anpassungsfähigkeit und in der Entwicklung des problemlösenden Denkens.
- Es ist eine Voraussetzung, dass die Kindergärtnerin sichere und gute Sprachkenntnisse haben soll.
- Wir halten Toleranz für sehr wichtig und möchten auch unsere Kinder dahingehend erziehen. Andere Menschen sollen sie so wie sie sind akzeptieren.
- Wir legen Wert auf Wissensvermittlung aus dem Bereich des Geistes- und Sachkultur.

6.3. Unsere Ziele

- Die Grundkenntnisse der Sprache und Kultur der Ungarndeutschen dem Lebensalter und den individuellen Fähigkeiten des Kindes entsprechend zu vermitteln und zu vertiefen. Auf die Sprache zu sensibilisieren, die Sprache beliebt machen.
- Die vielseitige Entfaltung der Persönlichkeit des Kindes in einer zweisprachigen Umgebung zu fördern.
- In unserem drei-vierjährigen Erziehungsprozess die Kinder durch die vielseitige Förderung der Fähigkeiten auf den Minderheitenunterricht in der Schule vorzubereiten.
- Die vorhandenen Sitten, Bräuche, Traditionen der Minderheit den Kindern- und Elternschaft bekannt zu machen, die Sprache und Kultur sowohl in dem Alltag unseres Kindergartens als auch bei Festen und Feiern zu pflegen.

6.4. Ergebnisse unserer Erziehung

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergarten-erziehung:

- Die Kinder sind neugierig auf die Sprache, weil sie in verschiedenen, alltäglichen Situationen das produktive Sprechen erleben können und die Kindergärtnerin nachahmen können.
- Bei verschiedenen Tätigkeiten (Körperpflege, beim Essen, An- und Ausziehen usw.) sammeln die Kinder Kenntnisse, lernen neue Wörter und kurze Sätze. Sie benutzen Ausdrücke, und formulieren Wünsche auf Deutsch.
- Sie verfügen über einen, ihren Altersbesonderheiten und individuellen Fähigkeiten entsprechenden Wortschatz, der ihnen ermöglicht, die erworbenen Kenntnisse in der Minderheitensprache zu verwenden.
- Sie erkennen Sitten, Bräuche, Traditionen der Minderheit, pflegen die Sprache und Kultur.
- Sie sind fähig, die Sprachen (ungarisch, deutsch) voneinander zu trennen.
- Die Kinder kennen und gebrauchen Grußungs – und Höflichkeitsformeln, sie können Wünsche, Bitten und Bedürfnisse in gelernten Satzmodellen ausdrücken.
- Sie sind fähig, sich entsprechend der Kommunikationssituation zu verhalten (einfache Fragen stellen, auf Fragen antworten)
- Sie können sich in Kommunikationssituationen orientieren.
- Sie benennen Bewegungsarten, sie kennen die Regeln der einfachen Bewegungsspiele.
- Die Kinder kennen in ihrem Alter entsprechender Tonhöhe Lieder, Kreisspiele. Wo möglich kennen sie solche auch in der Mundart. Einige kennen sie auch in der Mundart. Sie erkennen Instrumente (Ziehharmonika, Blasinstrumenten), die für die Minderheit charakteristisch sind.
- In den manuellen Tätigkeiten benennen sie Gegenstände, Mittel, Arbeitsvorgänge, Formen, Farben.
- Sie kennen viele Reime, Gedichte in deutscher Sprache und verwenden diese spontan im Kindergartenalltag.
- Die Kinder sind sprachlich und sozial reif für die Schule, sind bereit die Sprache zu lernen.

6.4.1. Wie wir das erreichen?

- Es ist wichtig eine familiäre, angenehme Sprachatmosphäre zu schaffen, in der die Kinder sich selbst wohl fühlen und sich mutig entfalten können.
- Im Tagesablauf nutzen wir die vielfältigsten Anlässe, um mit den Kindern deutsch zu sprechen.
- Die Kinder werden mit deutschen Sprüchen, Liedern und Spiele bekannt gemacht. Zu dem Wortschatz wählen wir das Wortmaterial von der unmittelbaren Umgebung.

- Zur Entwicklung ist das wichtigste die Spieltätigkeit: das Freispiel und gelenktes Spiel, wobei spontanes und gezieltes Lernen des Kindes erfolgreich angewendet werden kann.
- Das geplante Material integrieren wir im Spiel.
- Sprache und Kultur liegen ganz nahe beieinander. Wir ermöglichen den Kindern die Begegnung mit Kultur, Lebensformen und Traditionen der Ungarndeutschen. Wir pflegen gebrauchtes Brauchtum und geben es weiter.

Die Spracherziehung kann nicht isoliert betrachtet werden, sie ist ein wichtiger Bestandteil des gesamten Kindergartenleben. In der zweisprachigen Erziehung stehen Lernen und Spielen in enger Verbindung. Spielen ist eine wichtige Möglichkeit des Lernens. Spielen und Lernen haben gemeinsame Merkmale, wie: Freiwilligkeit, Selbständigkeit, Phantasie, Wiederholung, Anwendung des Gelernten, Regeln. Das Lernen wird in unserer zweisprachigen Gruppen folgenderweise organisiert:

- Durch das Freispiel unter passenden Voraussetzungen
- Durch die Modell-Verhaltensweise der Kindergärtnerin
- Durch Anregungen und Beschäftigungen

Die Lernschritten der Spracherziehung

Die Kinder kommen von zu Hause ohne mundartliche Kenntnissen. So ist die Kommunikation mit drei- und vierjährigen Kinder sehr eingeschränkt: die Kindergärtnerin muss mit ihren Gestik und Mimik den Kindern deutlich machen, was sie von der Gruppe und von einzelnen Kind erwartet:

- Von der ersten Minute an werden die Kinder stufenweise mit der deutsche Sprache konfrontiert, dadurch bildet sich das Hörverstehen aus.
- Bei dem Spiel und bei den Beschäftigungen werden Möglichkeiten geschaffen, die dem Erlernen, Erweitern und Festigen der Sprachkenntnisse dienen (Ausspracheschulung, Wortschatzerweiterung, Satzmodelle zu üben). Im Lernprozess sind wichtig: die gut artikulierte Aussprache der Kindergärtnerin, ihr Sprechverhalten, ihre grammatisch richtige Sprechweise, ihre Interesse und Aufmerksamkeit mit der sie den Kindern vorbeigeht.
- Bei allen Tätigkeitsformen steht das situative und handlungsorientierte Lernen im Vordergrund.
- Durch Hörerlebnissen wird eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen und die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt.

6.5. Die Tätigkeiten des Kindergartenlebens

Spiele und Lernen

Das Kind und das Spiel bilden eine eng zusammenhängende Einheit. Die Kinder verbringen die Mehrheit ihrer Zeit mit Spielen. Im Spiel machen die Kinder emotionale, soziale, motorische und kognitive Entwicklungen durch, die notwendig zum Leben sind. Sie lernen beim Spielen die Unterscheidung zwischen dem Selbst und der Umwelt und lernen sich der Realität anzupassen. Das Spiel vermittelt Erlebnisse und regt zum aktiven und kooperativen Handeln an.

6.5.1. Die Spieltätigkeit

Das Spiel ist im zweisprachigen Kindergarten deshalb wichtig, weil die Kinder hier zahlreiche Möglichkeiten haben ihre Sprachkenntnisse anzuwenden und zu reproduzieren.

Unsere Ziele

- Das grundlegende Ziel bei sämtlichen Spielarten ist, dass das Kind die Freude am Spiel genießt.
- Im Interesse der Zweisprachigkeit nutzen wir wirksam die durch Bewegungsspiel, didaktische Spiel, Gesellschaftsspiel und Darstellungsspiel gegebenen Situationen aus.
- In diesen Situationen übermitteln wir Informationen, erweitern, üben, befestigen und kontrollieren den Wortschatz.
- Im Namen der Traditionspflege sichern wir solche Möglichkeiten, und Mitteln, die die Kinder im Laufe der Tätigkeiten kennenlernen können.

Unsere Aufgaben

- die notwendigen Bedingungen für das Spiel sichern,
- das Spiel als eine grundlegende, wichtigste Tätigkeit der Kinder betrachten,
- die Kinder in ihrem Spiel anerkennen und sie zu weiteren Spielaktivitäten anzuspornen,
- traditionelle Spielmöglichkeiten der Erziehung mit Bereicherung der Spielarten sichern unter Berücksichtigung der individuellen Merkmale der Kinder.

Es gibt:

- das Freispiel und
- das gelenkte Spiel (von Kindergärtnerin wird organisiert und durchgeführt).

Spielarten

Funktionsspiel: wie Fingerspiele, Geschicklichkeitsspiele, Sinnes-, und Gedächtnisübungen werden von den Kindergärtnerin intensiv aufgenommen und durch die Wiederholung schnell erlernt. In den Funktionsspielen wird die gut artikulierte Aussprache der Kindergärtnerin nachgeahmt und seine positive Einstellung zur Sprache gewonnen.

Regelspiele: Bewegungsspiele, - Gesellschaftsspiele (wie Lotto, Memorie, Bingo), werden dem Entwicklungsstand und den Sprachkenntnissen entsprechend ausgewählt und je nach

Wunsch der Kinder geübt. Die Regelspiele tragen dazu bei, die richtige Aussprache zu üben und das produktive Sprechen durch Wortschatzerweiterung zu bereichern.

Die Kreis- und Bewegungsspiele sind von großer Bedeutung für die soziale Entwicklung des Kindes. Die Sprachbildung und die positive Festigung der Identität des Kindes. Durch diese Spiele lernen die Kinder ihrem Alter entsprechend die Sitten und Bräuche sowie Traditionen der Nationalitäten kennen und pflegen.

6.5.2. Das Lernen

In der zweisprachigen Erziehung stehen Lernen und Spielen in enger Verbindung. Spielen ist eine wichtige Möglichkeit des Lernens. Spielen und Lernen haben gemeinsame Merkmalen, wie: Freiwilligkeit, Selbständigkeit, Phantasie, Wiederholung, Anwendung des Gelernten, Regeln. Das Lernen wird in unserer zweisprachigen Gruppen folgenderweise organisiert:

- durch das Freispiel unter passenden Voraussetzungen,
- durch die Modell-Verhaltensweise der Kindergärtnerin,
- durch Anregungen und Beschäftigungen.

Unsere Ziele

- Das vielseitig gebildete Kind mit guten seelischen, körperlichen und geistlichen Fertigkeiten und Fähigkeiten.
- Die Kinder werden in ihrer Entwicklungsstufe auf die deutsche Sprache vorbereitet und die deutsche Sprache wird ihnen bekannt gemacht.
- Das Bewahren und die Pflege der Tradition und des Volksgutes der deutschen Nationalität.
- Die zweisprachige Identität der Kinder zu pflegen und zu verstärken.

Unsere Aufgaben

- Im Kindergarten ein ruhiges, liebevolles Milieu zu schaffen, damit eine positive Einstellung der Kinder gegenüber der Minderheitensprache entwickeln kann.
- Dem Kind zur Selbstständigkeit und Eigenaktivität zu verhelfen.
- Seine Lernfreude anzuregen und zu stärken.
- Die Kinder altersgemäß fördern.
- Es wird die soziale und intellektuelle Lernfähigkeit der Kinder gefördert, die sie vor allem im Spiel freiwillig spontan und mit Freude lernen.
- Aufgrund der Beobachtung der Kinder (Interessen, Fähigkeiten und Defizite) und der Kenntnis ihres jeweiligen Lebensumfeldes werden die Lernangebote ausgewählt, die in der unmittelbaren Zukunft für die Kinder von Bedeutung sind.
- So wird ein breites Spektrum an Aktivitäten möglich, bei denen vielfältige Erfahrungen gesammelt und im Spiel verarbeitet werden können.
- Die Kinder beteiligen sich ihrem jeweiligen Entwicklungs- und Kompetenzstand entsprechend.
- Beim Erlernen der Sprache wird das Modell der Kindergärtnerin nachgeahmt, später verstärkt sich der Einfluss der Altersgenossen.

- Die Kinder sollen ihren individuellen Besonderheiten entsprechend zu zweisprachigen Interaktionen fähig sein.

Abhängig von den Sprachkenntnissen der Kinder soll sich die Kindergärtnerin um eine einsprachige Kommunikation in der Minderheitensprache bemühen.

Im Laufe der Tätigkeitsformen sollen wiederkehrende, auf der Basis der Nachahmung beruhende Kommunikationssituationen geschaffen werden.

6.6. Die Erziehungsbereiche, die Mitteln der Entwicklung

- Literaturerziehung
- Musikalische Erziehung
- Zeichnen, malen, formen, Handarbeit
- Bewegungserziehung
- Umwelterziehung

Unser Kindergarten sorgt **zusammen mit den Familien** für die vielseitige Entwicklung der Kinder. Das Kind steht im Mittelpunkt der Erziehung, mit allen seinen Wünschen, Willen, Interessen, Gefühlen, Bedürfnissen, mit seiner ganzen Persönlichkeit. Die Erwachsenen beschäftigen sich mit den Kindern in familiärer Atmosphäre, mit Liebe, mit Geduld, mit Respekt und Verantwortung.

6.6.1. Literaturerziehung

Unsere Ziele

- Literarische, ästhetische Erlebnisse zu schaffen und zu vertiefen.
- Die Kinder sollen die Reime, Gedichte, Geschichten aus dem Hochdeutsch und aus der Kultur der Minderheit mit Freude anhören, gern aufnehmen und frei üben.
- Die literarische Erziehung dient als Grundlage der muttersprachlichen Kultur und Bildung.

Unsere Aufgaben

- Bei der Auswahl des literarischen Materials beachten wir das sprachliche Niveau der Kinder.
- Die Auswahl der deutschen und ungarischen Reime, Gedichte, Geschichten und Märchen sollte dem Lebensalter der Kinder entsprechend sein.
- Den Kindern positive Erlebnisse zu sichern.
- Traditionspflege – die Schätze des Volksgutes kennenlernen lassen.

Um die Volkskultur zu pflegen wählen wir möglicherweise einfache Volksreime, Volksgeschichte und Volksmärchen aus, durch die wird die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt. Literatur ist für das Kind eine Quelle der Freude, ein Spiel mit Einzelelementen der Sprache. Das Kind hat Freude an Rhythmus, Reim und Klang. So werden sie in der Spracherziehung zu einer wichtigen Hilfe für die Ausspracheschulung. Bei diesen Reimen und Gedichten sind nicht die Wortbedeutung wichtig, sondern der Wortklang und der Rhythmus.

Je geringer die Sprachkenntnisse, desto wichtiger ist es auf die Anschaulichkeit zu achten = eindeutiger Mimik und Gestik, wechselreiche Anschauungsmittel). Die Reime und Gedichte sichern den Kindern eine positive Einstellung zur Sprache und führen jedes Kind zu positiven Hörerlebnissen. Die Wiederholung der Spiele gibt für die Kinder Sicherheitsgefühl. Der Stoff wird den Sprachkenntnissen der Kinder und den Altersbesonderheiten entsprechend ausgewählt. Beliebt sind Reimarten im Kindergarten, wie Fingerspiele, Kniereiterspiele, Kosereime, Abzählreime, Trostreime.

In unserem Kindergarten streben wir jeden Tag mit Bewegung begleitete Reime und Gedichte zu sagen und im Traditionspflege – die Schätze des Volksgutes kennenlernen lassen.

6.6.2. Musikalische Erziehung

Die Kinder singen, musizieren und bewegen sich gern.

Unsere Ziele

- Die musikalischen Fähigkeiten zu entwickeln.
- Rhythmus, harmonische Bewegung, musikalisches Gehör und Gedächtnis zu fördern.
- Durch Singen und Musizieren das Gemeinschaftsgefühl zu stärken.
- Der ungarndeutschen Traditionen, Kinderlieder und Kindertänze kennenzulernen.

Unsere Aufgaben

- Spielerisch gemeinsames Singen und Musizieren erlernen.
- Entwickeln das ästhetischen Gefühls und Bewegungskultur des Kindes, und fördern die musikalischen Fähigkeiten.
- Die Kinder durch Reime, Kinderlieder und Musik hören zu zweisprachigen Fähigkeiten zu entwickeln.

Lieder, Reime besitzen eine erweiterte ästhetische Qualität in musikalischer Form. Musik stammt aus der Sprache. Das Singen ist eine elementare Lebensäußerung der Kinder. Musik ist mit Freude verbunden, setzt spontan in Bewegung um, und macht die Kinder fröhlich. Wegen dieser Eigenarten hat die Musik auch in der Spracherziehung ihren festen Platz:

- Trägt zur vielseitigen Persönlichkeitsentwicklung bei
- Durch gemeinsamen Singen, Spielen, Tänzten stärkt es Kontakte zueinander, hilft beim Anordnen der Spielregeln.
- Durch Pflege der Volkskultur bahnt sich eine zweisprachige Identität an
- Durch Musik können sämtliche Sprachförderungsaufgaben gelöst werden
- Durch die musikalischen Erziehung wird eine Einheit von Hören, Singen, Bewegen, Sprechen angestrebt
- Durch die rhythmischen und melodischen Aufgaben gehörenden Begriffe (Singfähigkeiten, Hörfähigkeit, Rhythmische Fähigkeit, Musikhören) werden die sprachlichen Situationen verständlich und wirken auf die Kinder beruhigend.

Die Wirkung des musikalischen Stoffes trägt dazu bei, dass die Kinder zu ihren sprachlichen Leistungen zutrauen gewinnen.

6.6.3. Zeichnen, Malen, Formen, Handarbeit

Ästhetische Erziehung ist ein sehr breites Feld, in dem das Kind Erfahrungen sammeln, Kenntnisse erwerben und Fähigkeiten entwickeln kann. Nötig ist eine entsprechend ausgebildete Feinmotorik der Hand, die sich durch die vielfältigen Tätigkeiten von selbst differenziert.

Die Lernziele dabei sind:

- das Bekanntmachen der Kinder mit neuen Techniken und Mitteln,
- das Form- und Farbgefühl entwickeln,
- die Geschicklichkeit, die Fantasie und Ausdauer fördern,
- die Kreativität entwickeln,
- Lockerung und Verfeinerung der Arm-, Hand- und Fingermotorik,
- unterschiedliche Materialien einsetzen,
- Erweiterung des Wortschatzes,
- auf die Ordnung und Sauberkeit am Arbeitsplatz achten,
- das Kennenlernen und Wiedergeben der Bräuche, der typischen Merkmale (das Form- und Farbgefühl) der Ungarndeutschen.

Unsere Aufgaben

- Die Förderung der Kreativität.
- Die Sehkultur der Kinder durch Beobachtungs-, Erfahrungsmöglichkeiten und Erlebnisse entwickeln.
- Das Bekanntmachen der Kinder mit den neuen Materialien und Mittel, das Kennenlernen und Anwenden von Verfahrensweisen.
- Den Wortschatz durch das Kennenlernen von verschiedenen Techniken und Benennung von verschiedenen Mitteln und Methoden erweitern.

Der handelnde Umgang mit den Dingen der Umwelt ist die dem Kind die eigene Begegnungsform mit der Welt. Das Kind stellt seine eigene innere Welt dar. Das Kind verwendet verschiedenartige Materialien, um seine Erlebnisse und Erfahrungen zu verarbeiten und auszudrücken. Das gestaltende Tun ist eine wichtige Ausdrucksmöglichkeit im Vorschulalter.

In unserem Kindergarten lernen die Kinder den Namen, die Form und Farbe der zu den einzelnen Tätigkeiten verwendeten Mittel auch auf Deutsch kennen. Mit dem Anbieten von wechselhaften Aktivitäten, sowie im Laufe der Anwendung von vielfältigen Techniken machen sie sich mit den sprachlichen Eigentümlichkeiten der deutschen Nationalität vertraut (Lebkuchen backen, Blaudruck, usw.).

Die Formen des bildnerischen Gestaltens sind:

- Zeichnen und Malen: damit darf das Kind frei seine Gefühle und Empfindungen darstellen.
- Kleben und Schneiden: damit kann das Kind viele Stoffe kennenlernen und seinen Schmucksinn fördern.

- Kneten und Formen: damit kann das Kind seine Kreativität erweitern und die Feinmotorik üben.
- Falten und Drucken: damit kann das Kind reihen und ordnen üben

Während der bildnerischen Gestalt verwenden die Kinder viele Materialien und Zufallmaterialien. Sie üben die Sicherheitsregeln der Mittel.

Zeuge und Mitteln zu der bildnerischen Gestalt: Buntstifte, Filzstifte, Wachskreiden, Kreiden, Farben, Pinseln, Schere, Klebstoff, verschiedene Papiersorten, Erde, Sand, Wasser, Lehm, Plastilin, Salz-Mehlknete, Steine und alles, was da ist.

6.6.4. Bewegungserziehung

Bewegung ist für Kinder sehr wichtig. Kinder sind fast immer in Bewegung. Sie erfahren dadurch ihre Umwelt.

Sie brauchen Bewegung, damit sie sich gesund und leistungsfähig entwickeln. Bewegung ist nicht nur unerlässlich für die körperliche, sondern auch für die kognitive Entwicklung; sie fördert die Lernbereitschaft, die Lernfähigkeit und das psychosoziale Wohlbefinden. Über die Bewegung und das Tun entwickelt sich die Grob- und Feinmotorik.

Unsere Ziele

- Bewegungsförderung soll dem Kind Freude und Spaß an der Bewegung vermitteln, es lernt seine eigenen körperlichen Möglichkeiten kennen.
- In den verschiedenen Bewegungsarten soll die sprachliche Entwicklung verwirklicht werden.
- Durch die Bewegungen (mit der Hilfe der Anschaulichkeit) soll ihr passiver Wortschatz erweitert werden
- Die Kinder sollen aktiver Wortschatz, sprachliche Ausdrücke aneignen, in den Bereich der Grobbewegungen, der Feinmotorik, das Körperschema und die Raumorientierung

Unsere Aufgaben

- Die körperlichen Fähigkeiten, die natürlichen, harmonischen Bewegungen durch spielerische Tätigkeiten entwickeln.
- Erreichen, das die Kinder an Sportlichen Übungen mit Freude und Lust teilnehmen.
- Verschiedene Übungen, wie Gehen, Laufen, Kriechen, Klettern, Rutschen, Springen, Hüpfen, Werfen, Balancieren, Ballspiele, Benutzung des Klettergerüsts usw. in dem alltäglichen Sport spielerisch durchführen.
- Gelenkte Bewegungsspiele, spielerische Bewegungsmöglichkeiten im Freien und im Zimmer zur Nachahmung von Gymnastikübungen nutzen.
- Turnen, Tanzen zu Musik

Wir haben Bewegungsspiele gesammelt, damit wir den täglichen Sport deutsch ableiten können. Diese Bewegungsspiele sind für Kinder wichtig, um die motorischen Fähigkeiten aufzubauen und zu festigen.

6.6.5. Umwelterziehung

Umwelterziehung hat enge Wechselwirkung mit der Spracherziehung bei der Entdeckung der Umwelt.

Unsere Ziele

- Der Erwerb elementarer Erfahrungen, die Auseinandersetzung mit Gegenständen, Dingen, Erscheinungen der Umwelt.
- Die Umwelt aktiv, voll mit Erfahrungen, Erlebnissen, mit eigenem Handeln erlernen.

Unsere Aufgaben

- Den Kindern Impulse zu geben, das aktive Kennenlernen zu wecken, die Interesse der Kinder behalten, vertiefen
- Die Gelegenheiten zur Forschung sichern, zum Üben nutzen
- Die Fähigkeiten entwickeln (das Erfahren – durch Beobachten; das Gedächtnis – wachrufen von Erlebnissen; die Urteilskraft – beurteilen ob eine Eigenschaft wahr ist und so weiter...)
- Situationen anbieten, in denen die Kinder mehrere Gesichtspunkte entdecken und die Wahl zwischen verschiedenen Lösungen treffen können.
- Die ungarische Beschäftigung soll immer vor der deutschen Beschäftigung stehen.

Die Entwicklung wird mit folgenden **Themen** verwirklicht:

- Die unmittelbare Umwelt (Kindergarten, Familie, Kleidung, Körper, Farben, Formen)
- Kind und Natur (Jahreszeiten, Tiere, Pflanzen)
- Kind in der weiteren Umgebung (Verkehr, Spaziergänge, Ausflüge, Bräuche, Feste)
- Ein wichtiges Element unserer Programms ist das Kennenlernen Örtlichen Traditionen durch die Themen- Heimatort (Stadtmuseum), Materielle Kultur (sammeln von Trachtenstücken, alten Gebrauchsgegenständen, Photos, Spielzeugen), Traditionen neubeleben (z.B. Erntedankfest, Weinlesefest, Sommerfest)

Die Kinder erlernen die Umwelt gemeinsam mit den **elementaren, mathematischen Kenntnissen**.

Beim Handlungen kennenlernen die Kinder einige mathematische Relationen (z.B.: Eigenschaften der Gegenständen, Mengenvergleich, Spiele mit Formen, Reihen ergänzen usw.)

Während des Beobachtens, während einer Tätigkeit lernen die Kinder das Sortieren, Ordnen, Zuordnen, Unterscheiden, Vergleichen, Schätzen, Messen. Sie können die Zahlen üben, die Relationen, Präpositionen verwenden. Wenn wir diese Aufgaben komplex lösen, können die Kinder die Welt besser erlernen.

Wenn wir diese Aufgaben komplex lösen, können die Kinder die Welt besser erlernen. Dabei werden die Sprachkenntnisse erweitert.

Sachbezogenes Lernen vollzieht sich in unserem Kindergarten in Alltagssituationen.

6.7. Kontaktnetzwerk

6.7.1. Zusammenarbeit mit den Eltern

Unsere Ziele

Wir sollen die Eltern umfassend über die besonderen Ziele der ungarndeutschen Kindergärten, insbesondere über die Implikationen des dualen Ziels der Sprach- und Kulturvermittlung informieren.

Wir sollen die Eltern als wichtigste und ständige Partner in die Arbeit des Kindergartens einbeziehen.

Unsere Aufgaben

- Wir arbeiten partnerschaftlich mit den Eltern zusammen.
- Wir zeigen den Familien die Besonderheiten unseren ungarndeutschen Kindergarten, und lassen sie den Nutzen erkennen.
- Wir informieren die Eltern umfassend über die Ziele ungarndeutscher Kindergärten und darüber, welchen Nutzen die Kinder davon haben.

Dies erfolgt:

- bei der Einschreibung
- beim Besuch der Familien von neuneingeschriebenen Kindern
- beim Elternabend
- bei Versammlungen
- bei gemeinsamen Veranstaltungen und Festen
- Wir geben den Eltern Einblick in unsere Arbeit bzw. in unser pädagogisches Programm.
- Wir zeigen den Eltern dabei auch die Möglichkeiten zur Mitarbeit und die Wichtigkeit ihres Beitrages auf. Wir planen entsprechende Aktivitäten ein.
 - Wir besuchen mit den Eltern interessante Gebäude und wichtige Orte in der Stadt.
 - In die Vorbereitung von Festen und Feiern beziehen wir die Eltern aktiv ein.
 - Eltern oder Großeltern, die die ungarndeutsche Bräuche kennen, laden wir in den Kindergarten ein und lassen sie erzählen.
- Wir treffen Vereinbarungen mit den Familienangehörigen, wie sie die Sprachförderung ihres Kindes unterstützen können. Wir zeigen ihnen dazu Möglichkeiten zur aktiven Mitarbeit auf.
 - Wir geben den Eltern bei Bedarf Reime, Liedertexte, Bilder- und Märchenbücher mit.
 - Wir führen mit den Eltern Gespräche über die sprachliche Entwicklung des Kindes.

6.7.2. Kontakte nach Aussen pflegen

Unsere Ziele

Wir pflegen die Zusammenarbeit und den Austausch mit anderen Nationalitäten-Kindergärten, Gremien, Organisationen und Institutionen.

Wir gestalten eine aktive Öffentlichkeitsarbeit für unser Sprach- und Kulturprogramm.

Unsere Aufgaben

- Wir suchen und pflegen die Zusammenarbeit mit anderen Nationalitäten-Kindergärten.
- Wir geben dem Träger und den Schulen Einblick.
- Wir pflegen eine gute Zusammenarbeit mit Vereinen, Schulen, Senioren, Bibliothek, Tanzgruppen und Musikbänden.
- Wir nehmen aktiv an der Sitzung der örtlichen deutschen Selbstverwaltung teil.
- Wir pflegen Partnerschaften mit deutschen pädagogischen Einrichtungen.
- Wir informieren die Gemeinde über unsere pädagogische Arbeit.
- Zu bestimmten Veranstaltungen laden wir den Bürgermeister und den Gemeinderat sowie Mitglieder der Nationalitätenselbstverwaltung ein.
- Wir präsentieren uns als ungarndeutschen Kindergarten durch einige Raumgestaltung und die Beschriftungen in deutscher Sprache.

6.7.3. Innere Organisations des Kindergartens

Unsere Ziele

Wir stellen uns der Herausforderung, hohe Qualität in unserer Bildungsarbeit zu sichern. Das Leitbild ist uns eine wichtige Grundlage. Die darin festgehaltenen Leitlinien und Ziele geben uns Orientierung und Unterstützung.

Eine gut geführte Dokumentation trägt wesentlich zur internen Qualitätsentwicklung bei.

Die Weiterentwicklung der Bildungsqualität sehen wir als eine kontinuierliche Aufgabe, die erreichen wir durch eine systematische Evaluation.

Unsere Aufgabe

- Wir befassen uns eingehend mit dem Nationalitätengesetz und berücksichtigen es.
- Wir setzen uns mit den neuesten Informationen auseinander, bei Unklarheit oder Zweifel fragen wir nach.
- Wir orientieren uns an den Richtlinien für die Nationalitätenkindergärten und am Bildungsgesetz.
- Wir überprüfen regelmäßig unsere Arbeit auf der Grundlage des neuen Leitbildes. Wir integrieren die Ziele und Maßnahmen schrittweise in unser Programm.
- Wir machen den Entwicklungs- und Lernprozess eines jeden Kindes sichtbar, dazu dokumentieren wir unsere Beobachtungen im „Kinderpersonalblatt“.
- Wir dokumentieren und evaluieren die Sprachentwicklung der Kinder.

- Wir präsentieren unsere Arbeit, Projekte, Ausflüge, Feste durch Fotos.
- Wir holen uns Rückmeldung bei den Lehrerinnen und Lehrern unserer Partnerschule. Dies erfolgt in persönlichen Gesprächen.
- Jede einzelne Erzieherin bildet sich kontinuierlich weiter, mittels Selbstbildung durch Selbstbewertung.
- Wir holen uns neue Informationen, Impulse und Methoden bei Fortbildungen, in der Fachliteratur, im Internet.
- Wir nehmen an den Weiterbildungs-veranstaltungen teil.

6.7.4. Die Zusammenarbeit im Team

Unsere Ziele

Wir gehen vertrauensvoll und partnerschaftlich miteinander um, zum Wohle des Kindes, seiner Familie und zum eigenen Wohlbefinden.

Praktische Erfahrungen und neueste wissenschaftliche Erkenntnisse fließen in die Weiterentwicklung und Verbesserung der pädagogischen Arbeit ein.

Unsere Aufgabe

- Die Aufgabenverteilung erfolgt aufgrund der jeweiligen Funktion und der Fähigkeiten.
- Jedes Teammitglied übernimmt Mitverantwortung für eine Klima des Miteinanders und des Wohlbefindens.
- Wir pflegen einen wertschätzenden Umgang miteinander/untereinander.
 - Jedes Teammitglied arbeitet aktiv mit, es bringt seine Ideen und Fähigkeiten ein.
 - Wir unterstützen und gegenseitig, die deutsche Sprache kontinuierlich zu verbessern.
 - Wir sprechen im pädagogischen Team immer mehr Deutsch.
- Wir lernen von- und miteinander.
 - Wir tauschen uns über Fortbildungen aus.
 - Wir tauschen unsere Beobachtungen an Kindern im Kleinteam aus.
 - Wir sind bereit, aus Fehlern zu lernen.

6.8. Berufliche Kompetenz

6.8.1. Das Bild der Kindergärtnerin

- Sie hat die entsprechende/vorgeschriebene Ausbildung.
- Sie spricht mit Freude deutsch.
- Sie kennt und pflegt die ungarndeutsche Kultur, und Traditionen. Sie identifiziert sich damit.
- Sie geht mit der Methodenvielfalt kompetent um.

- Sie ist sich ihrer Vorbildfunktion bewusst.
- Sie stellt das Kind mit seinen Bedürfnissen in den Mittelpunkt.
- Sie ist begeisterungsfähig.
- Sie kann Kinder begeistern.
- Sie nimmt an Fortbildungen teil.
- Sie ist entwicklungsbereit.
- Sie ist offen für Neues.
- Sie identifiziert sich mit dem Leitbild.
- Sie kann mit Emotionen kompetent umgehen.
- Sie plant, reflektiert und dokumentiert ihre Arbeit.
- Sie beobachtet und dokumentiert die Entwicklungsschritte des Kindes.

6.8.2. Das Bild der Kindergartenhelferin

- Sie ist verlässlich.
- Sie stellt das Kind mit seinen Bedürfnissen in den Mittelpunkt.
- Sie ist begeisterungsfähig.
- Sie bildet sich weiter.
- Sie ist entwicklungsbereit.
- Sie ist kontaktfreudig.
- Sie ist flexibel.
- Sie ist anpassungsfähig.
- Sie ist einfühlsam.
- Sie ist offen für Neues.
- Sie kann mit Emotionen kompetent umgehen.

7. TEHETSÉGGONDOZÁS

Kiemelten tehetséges gyerek az a különleges bánásmódot igénylő gyerek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetséggondozásunk célja

- Tehetségcsírák felismerése a gyerekekben, ezzel a tehetségnevelés megkezdése.
- Megelőzni a tehetségigéretes elhanyagolását, felismerni az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket.
- Biztosítani a gyerekek speciális képességeinek fejlődési lehetőségét a játék elsődlegességének hangsúlyozásával.
- Elfogadó légkört kialakítani a gyermekek körül, mely személyiségük fejlődését segíti. Szeretetteljes légkörben képességeik felfokozódnak.

Tehetséggondozásunk alapelvei

- A hangsúly a későbbi tehetséggondozás megalapozásán van
- Az óvoda és a család kölcsönös kapcsolatának elve
- Az egyéni különbségekre való odafigyelés, az egyéniség tiszteletben tartásának elve
- Folyamatosan segíteni a kíváncsiság kielégítését, gazdagítását, erőltetés nélkül
- A helyi értékeket, szokásokat, hagyományokat a munkánk során tiszteletben tartjuk

7.1. Tehetségfejlesztésünk a gyakorlatban

A mindennapokban egymást átszövő, egymáshoz szervesen illeszkedő, komplex rendszerekben tevékenykedünk. A gyermekek tehetséggondozása két síkon történik: óvodai csoportjainkban a napi tevékenységekbe ágyazva, illetve kiscsoportos fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások keretében.

Óvodapedagógiai munkánk során a kiválóan kreatív, tehetségigéretes gyermekek saját csoportjukban élék óvodás életüket. Elsősorban játszanak.

7.1.1. Játék és tanulási tevékenység

- Feladatunk a tehetséges gyermek erős oldalának támogatása (emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás).

A játék és a tanulás a kreativitás kiteljesedésének lehetséges szinterei. Az óvónő olyan érzelmeket kiváltó, motiváló helyzeteket teremt, ahol a gyermekek természetes kíváncsisága felébred, és tevékenységre ösztönöz, így tevékenységeken keresztül, tevékenységek által tapasztalatokat szerezve tanulnak. . Lehetőség adódik az átélésre, az egyedi megoldáskeresésre, a személyiség egészén belül. Mindez a speciális képességek kibontakozásának lehetőségét is magában hordozza.

Tiszta életkorú csoportjainkban a mindennapi játéktevékenységbe és tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvónő a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. Többféle

Lehetőség kínálkozik a vegyes összetételű csoportokban a tehetségfejlesztésre, itt a gyorsítás módszere is megjelenik spontán módon, az életkori sajátosságok miatt, hiszen a kicsik, ha akarnak, részt vehetnek a nagyoknak szánt foglalkozásokon. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor saját koruknak megfelelő készségeik zavartalanul fejlődhetnek. Idősebb korban a felkínált gazdagító foglalkozások pótolhatják ezt a módszert, a tehetségígéretes gyermekeknek.

7.1.2. Szocializáció és közösségi nevelés

Kiemelkedő szociális, esetleg vezetői képesség is megmutatkozik óvodáskorban, magas szintű empátiás készség, szervezői hajlam, döntéshozó képesség.

• Feladataink:

- ezen értékek gyakorlására lehetőségeket teremteni, pozitívan megerősíteni.
- a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.

A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzéssel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték.

Problémák adódhatnak a pszicho-motoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, fejleszteni kell. Ha szükséges, szakember bevonásával.

7.1.3. Munkatevékenység

A munka, mint célra irányuló tevékenység, általában külső irányítással folyik, a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli.

A munkatevékenységnek és a közvetlen tapasztalatszerzésnek szoros a kapcsolata, és természetes módon kapcsolódik az óvodai nevelőmunkánkhoz. Elveink a munkatevékenységek során, hogy a gyermekek minden olyan munkát elvégezhetnek, amelyhez kedvük van, és amely a testi épségüket nem veszélyezteti.

Fontos, hogy legyen bennük kitartás, akarat, elkötelezettség: ez a munkafolyamatokban erősödik. A feladat iránti elkötelezettség kialakítása szükséges a felismert tehetség képességeinek kibontakoztatásához.

7.2. A tehetségígéretes gyermekek kiválasztásának folyamata, szempontjai

Segítségünkre van egy tulajdonságlista, amely az óvodáskorú „tehetséggyanús”, kiválóan kreatív gyermekekre gyakran jellemző viselkedésjegyeket tartalmazza, és egyben segít a tehetség felismerésében. Évente egy alkalommal, minden gyermeket számba véve, októberben összegezzük a lista segítségével tapasztalatainkat. A kiscsoportos korúak esetében az első időpont februárra – az óvodába kerülés időpontjához képest legalább hat hónapraveszik. A tulajdonságlistát a szakirodalom tanulmányozása és saját megfigyeléseink eredményeit ötvözve készítettük el. Természetesen az óvodás gyermeknél a területek nem találhatók meg ennyire tiszta formában. Minden esetben célszerű, hogy a mindennapokban nagyfokú pedagógiai érzékenységgel, belső óvónői megérzéssel, megfigyeléssel mindent

észrevegünk a gyermekek megnyilvánulásaiban, viselkedésében. Napi tapasztalat átadása és megbeszélése a társ óvónővel értékes információkat hordozhat. A folyamat eredményeként nem jelent számunkra nehézséget a gyermekek kiválasztása. Minél több állításnál érezzük úgy, hogy ráillik egy kisgyermekre, annál valószínűbb, hogy tehetséges

Felelősségünk óriási, hogy felfedezzük a gyermekekben rejlő tehetséget, és kellő toleranciával kezeljük a kiválasztás folyamatában.

A tulajdonságlista tartalmazza a gyermekek pozitív és negatív tulajdonságait is. Nem lehet a tehetséges gyermek örömet okozó megnyilvánulásai mellől egyszerűen „lefaragni”, a kellemetleneket. Az állandóan dolgozó agyat nem lehet tetszés szerint leállítani. A szenvedélyes érdeklődés, kíváncsiság velejárója bizonyos öntörvényűség. Az eredeti látásmód megnehezíti a konvenciók és azok jelentőségének észlelését. Mindez a gyermeket kevésbé alkalmazkodóvá, és a felnőtt számára esetleg igen fárasztóvá teszi.

A leggyakoribb tulajdonságok, amelyek nehézséget okoznak nekünk, óvónőknek:

- Erős kritikai érzék, a logika „túlfejlődése”,
- Fokozott energizáltság, nem tűri a tétlenséget, kicsi az alvásigénye,
- Makacs, véghez akarja vinni, amit szeretne,
- Nem foglalkozik azzal, ami nem érdekli,
- „Megszállott” –ha valami érdekli, nehéz elterelni,
- Néha nehezen találja meg a közös hangot kortársaival,
- Egyenlőtlen fejlődés.

Fontos megemlíteni a gyermeki viselkedést, ami ugyancsak utalhat a tehetségre, s a kiválasztás folyamatában fontos megfigyelési szempont. Ahogy kiválasztja az őt érdeklő dolgot, a mohóság, amivel ráveti magát, és a spontán, tartós, intenzív érdeklődés, amivel foglalkozik vele, mind jelzés értékű számunkra.

Tulajdonságlista, mely segíti a tehetséges gyermek felismerését:

- Fejlett beszédkészség (gazdag szókincs, korosztályát meghaladó nyelvi fordulatok).
- Korai olvasás (akár 2,5-3 éves korban).
- Jó koncentrációs képesség (sokáig képes lekötni magát, elmélyülten játszik).
- Szimbólumok és szimbólumrendszerek használata
- Szeret idősebbekkel beszélgetni.
- Szokatlanul jó memória, sokrétű érdeklődés.
- Kíváncsiság, tanulásvágy, a világ megértésének vágya, bonyolult kérdések kutatása (pl. élet és halál értelme).
- Fejlődési előnyök bizonyos területeken
- Önálló tanulásra való hajlam
- Kreativitás (egyéni ötletek, fogalmak, koncepciók kidolgozása).
- Intenzív érzelmek: fejlett igazságérzet, humorérzék, (túl) érzékenység).
- Sok energia, rövid idő alatt sok feladat elvégzése

A zenei tehetség (a speciális matematika mellett) az egyetlen igen korán megmutatkozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke.

Kiváló rajzkészség: ha a gyermek ügyesen rajzol, nem feltétlenül jelzi, hogy művész lesz belőle, fontos, hogy mit ábrázol, hogyan bánik a színekkel, anyagokkal, formákkal, mennyire érzelme gazdag, élményeket kifejezők a rajzok.

A pszichomotoros képességek mindenütt szerepet játszanak, könnyen felismerhetőek: testi ügyesség, kézügyesség-egyes sportokban az alkalmasság.

Kiemelkedő szociális, esetleg vezetői képesség is megmutatkozik óvodáskorban, magas szintű empátiás készség, szervezői hajlam, döntéshozó képesség.

7.3. Gondozás a tehetségműhelyekben

Az átlag feletti értelmi képességekkel, kreativitással és ehhez kapcsolódó feladatelkötelezettséggel rendelkező tehetségigéretnek olyan játékos irányított foglalkozásokat tartunk, ami kielégíti érdeklődési területüket, illetve tovább bővíti azt. A lényeg az, hogy a gyerekek olyan komplex többletismereteket kapjanak, egymásra találhassanak a hasonló érdeklődésű gyermekek, érezzék, hogy a foglalkozást vezető óvónénivel jól megértik egymást, és hogy ezeken a foglalkozásokon elfogadó légkör veszi őket körül.

A különböző életkorú gyermekeket több óvodai csoportból válogatjuk össze. Tapasztalataink, azt bizonyította, hogy leghatékonyabban az 5- 6-7 éves korosztály fejleszhető ilyen keretek között. A túl korán történő kiemelés a gyermekek képességeit korlátozhatja. A gazdagító foglalkozások akkor hatékonyak, ha kis létszámúak.

Jelenleg működő tehetséggondozó műhelyeink:

- zenei műhelyek
- mozgás műhelyek (tánc és torna)
- kézműves műhely

7.4. A tehetséges gyermekek fejlődési eredményeinek rögzítése

A tehetséges gyermek fejlődési eredményeit a tehetségműhely óvodapedagógusa a gyermek csoportjának óvodapedagógusával közösen a gyermekek fejlődési lapján rögzítik a tanév végén.

8. A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK VÉDELME

Nevelési programunk figyelembe veszi az alábbi törvényekben meghatározott fogalmakat, és ezek alapján tartjuk nyilván mi is a gyermekeket.

8.1. Hátrányos helyzetű gyermek (HH)

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

8.2. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HHH)

Az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű, akit tartós nevelésbe vettek.

8.3. Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

8.4. Tartósan beteg

Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos az a 18 évesnél fiatalabb gyermek, aki a külön jogszabályban meghatározott betegsége, illetve fogyatékosága miatt állandó vagy fokozott felügyeletre, gondozásra szorul. Az a 18. életévét betöltött személy, aki 18. életévének betöltése előtt munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette és ez az állapot egy éve tart, vagy előreláthatólag egy évig fennáll.

8.5. Veszélyeztetettség

Olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyerek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

8.6. Helyzetelemzés:

A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, ill. az SNI-s gyermekek létszámát az öt csoport óvónőinek bevonásával felmérjük a beiratkozáskor is és a nevelési év során folyamatosan. Számuk növekvő tendenciát mutat, ezért felerősödött a szükségletek kielégítésének a szerepe, és a differenciált fejlesztés igénye.

8.7. Célunk

- Az esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányok csökkentése, a felzárkóztatás.

8.8. Feladataink

- A szükségletek kielégítése terén az egészséges környezet megteremtése, a gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése, valamint a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- A HH-s, a HHH-s, az SNI-s gyermekekről naprakész nyilvántartást vezetünk: feltüntetjük a felvételi naplóban és a törzslapon, anamnézist készítünk.
- A nyilvántartás alapján intézkedéseket teszünk:
- Feltérképezzük a családok gyermekjóléti vagy egyéb szociális ellátások iránti szükségleteit.
- Javaslatot teszünk a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, a rendkívüli gyermekvédelmi segély, óvodáztatási támogatás, ill. lakásfenntartási támogatás igénybe vételére az arra rászoruló/jogosult szülőknek. Az eljárás lefolytatásában segítséget nyújtunk.
- Az észlelő- és jelzőrendszer működésének biztosítása érdekében folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálattal, a gyermekvédelmi intézményekkel és személyekkel, a védőnőkkel, a gyermekorvosokkal, a logopédussal, a kollektívával, hogy zökkenőmentes lehessen a problémák mielőbbi jelzése, megbeszélése, információk cseréje. A veszélyeztetett gyermekek krízishelyzetbe való kerülése esetén a Szolgálatot azonnali értesítjük, de 24 órán belül a felmerült problémát írásban is jelezzük.
- A szülőkkel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot: családlátogatások, szülői értekezletek, fogadóórák keretében.
- Ruhacsere akciókat szervezünk óvodán belül.
- Különböző programokat szervezünk, ill. az arra rászorulóknak segítséget nyújtunk. (Az ünnepségeken, bálokon, egész napos buszkirándulásokon, színházlátogatásokon, kézműves foglalkozásokon stb. való részvételt biztosítjuk az arra rászorulóknak.)

8.9. Fejlesztési terv

A beszédhibás gyermekek számára fejlesztési lehetőség biztosítása logopédus segítségével.

Szükség esetén a gyermekeket Nevelési Tanácsadóba, Korai Fejlesztő Központba, ill. Szakértői Bizottság elé irányítjuk.

A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, önállóságra való törekvésnek, együttműködésnek.

Figyelünk arra, hogy a gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

Az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A fejlesztés elemeit, felépítését a gyermekek fejlettségi szintje, fejlődési üteme alapján határozzuk meg.

A fejlődés során a különböző funkciók fejlődését sok tényező befolyásolja, módosítja.

Óvodánkban jelenleg is több szakember tart fejlesztő foglalkozást, pl.: fejlesztő tornász (TSMT, Kulcsár módszer szerint), logopédus, fejlesztő pedagógus. Fontos lenne azonban, hogy mindkét épületben fejlesztő pedagógus és pszichológus is foglalkozzon a gyermekekkel, ill. hogy tanácsaikkal segítsék napi munkánkat.

Óvodai programunk szerint törekszünk arra, hogy napirendünkben a fejlesztő foglalkozások mellett minden kisgyermek számára a leoptimálisabb fejlesztést biztosító érzelmi légkörben, a szabad játék során minél több lehetőségük legyen önmaguk kipróbálására, és hogy minél több sikerélménnyel és pozitív elfogadással találkozzon a sérült gyermek.

Mindezeket szem előtt tartva a sokoldalú tapasztalatszerzésre és a többszöri visszatérő gyakorlásra fektetjük a hangsúlyt a differenciált fejlesztés során.

A fejlődés nyomon követéséhez folyamatosan konzultálunk a szülőkkel, a kollektívával, a Nevelési Tanácsadó szakembereivel, a Gyermekjóléti Szolgálat dolgozóival, a logopédussal, a védőnővel.

Megfigyeléseinket a gyermekek fejlődési lapján rögzítjük.

9. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához

9.1. Testi érettség

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Az iskolába lépő gyermek:
 - legyen teherbíró,
 - mozgása legyen összerendezett, harmonikus finommozgásra képes,
 - mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan tudja irányítani.

9.2. Lelki érettség

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődéssel várja az iskolát.
- A tanuláshoz szükséges képességei, folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés felidézése, megjelenik a szándékos figyelem is. Érthetően összefüggően kommunikál.
- Alkot egyszerűbb ítéleteket, következtetéseket von le, felismeri a dolgok, jelenségek közti elemi összefüggéseket.
- Képes rövid távú tervezésre, cselekedeteinek koordinálására
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- Érthetően, tisztán, folyamatosan, életkorához mértén árnyaltan fejezi ki érzelmeit, gondolatait, szükségleteit (használja a különböző mondat- és szó szerkezeteket, szófajokat, szókincse életkorához mértén bő)
- Képes a lényeg kiemelésére, mese vagy történet fő mondanivalójának követésére.

9.3. Szociális érettség

- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt. Elfogadja a pedagógus irányítását, együttműködik vele és a társakkal.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

- Kialakulóban van feladattudata, mely megnyilvánul a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb, kreatívabb elvégzésében, munkatempója átlagos.
- Önállóság, önfegyelem és kitartás jellemzi.
- A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- Normál esetben a szülő, az óvónővel közösen megbeszélve - figyelembe véve a gyerek egyéni érési folyamatát – döntenek el, mikor mehet iskolába. Ha nem egyezik a 2 vélemény, akkor Nevelési Tanácsadó véleményét kérhetik.
- Kivételes esetben (súlyos képesség-lemaradás) a Nevelési Tanácsadó segítségét igénybe vesszük.
- Sajátos nevelési igényű gyermek:
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatosan, speciális szakemberek segítségével végezzük a fejlesztést.
- A Szakértői Bizottságok Törvényben előírt ideje szerint kontroll vizsgálatok elvégzését mi is szorgalmazzuk. Iskola előtt megfelelő iskolatípus javaslatát kérjük, keressük.

9.4. Gondozás, egészséges életmód

- A tárgyakat, eszközöket megfelelően használják. Figyelnek az étkezés higiéniájára.
- Önálló terítés – asztalterítő, evőeszközök, tányérok, poharak, szalvéták elhelyezése-teríték leszedése.
- Önálló, biztos folyadéköntés.
- Nevezzék meg az ételeket és az ízeket.
- Testápolásnál a hallott instrukciók alapján legyenek képesek a feladatot elvégezni, önmagukon ellenőrizni és javítani.
- A fogápoló szerek tisztántartására figyeljenek oda.
- Önállóan öltözködjenek, a helyes sorrend betartásával. Cipőfűző megkötése, gombolás, patentozás, stb.
- A cipőket, levetett ruhákat összehajtogatva, tegyék a megfelelő helyre. A kifordított ruhadarabokat önállóan fordítsák vissza.
- Képesek felmérni az adott eszköz balesetveszélyességét, s így azt elhárítani, kikerülni.
- A testi szükségletek kielégítését szándékosan irányítani tudják.
- Egészségügyi teendők végzése közben megértik, használják néhány szóval a német nyelvű kifejezéseket.

9.5. Anyanyelvi nevelés

- Mondanivalójukat tiszta hangképzéssel, kifejező szókészlettel, formailag és tartalmilag helyesen és érthetően fejezik ki.
- Figyelmesen és nyugodtan képesek végighallgatni egymást és a felnőtteket.
- Beszédüket az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Gondolataikat életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Érthetően, folyamatosan kommunikáljanak, beszéljenek.
- Minden szófajt használjanak, alkossanak különböző mondatfajtaikat.

9.6. Játék

- Képesek a játékszituáció által kívánt szerepeket meghatározni, felvállalni, s annak megfelelően viselkedni.
- A maguk által választott módon és eszközökkel játékot segítő tárgyakat, dolgokat barkácsolnak.
- Bátran beleélik magukat a bábozás során egyszerű szituációkba, meserészletekbe.
- Konstruáló játékok során különböző anyagokat, eszközöket együttesen alkalmaznak, igényesen alkotnak.
- Örömmel játszanak bonyolultabb szabályjátékot, a szabályok betartását egymástól is megkövetelik.
- Egyazon játéktémában több napon keresztül is képesek együttesen részt venni.
- Alkalmazzák interakcióikban az elsajátított viselkedési normákat.
- A megismert mesék dramatizálásába önállóan is merjenek belekezdeni mindkét nyelven.
- Néhány játékeszközt németül is tudjanak megnevezni.

9.7. Vers, mese:

- A pozitív élmények hatására gyermekeink nyitottá válnak az irodalom szépségei iránt.
- A mesék, versek cselekménye elindítja az ok-okozati összefüggések felismerését. A mese utáni beszélgetések közben képesek megfogalmazni a mesével kapcsolatos gondolataikat.
- Képesé válnak a valóság és a képzelet közötti különbségek felfedezésére.
- A versek felidézése kondicionálja figyelmüket, képzeletüket, emlékezetüket.
- Az irodalmi élmények hatására fogékonnyá válnak a környező világ esztétikumai iránt is.
- Képesé válnak egyszerű mesék, történetek kitalálására, elmondására.
- Végül, de nem utolsósorban, befogadóból előadóvá válnak.

9.8. Ének, zene, énekes játék, tánc

- A dalokat, mondókákat szép szövegkiejtéssel, tisztán énekelik.
- A mondókákat az adott nyelv (magyar, német) beszéd ritmusának megfelelően mondják.
- Biztos ismereteik vannak a magas – mély, halk – hangos, lassú – gyors viszonylatokban.
- Felismerik a tanult dallamokat dúdolásról, hangszerről, sajátos motívumokról.
- Megkülönböztetik a természeti és társadalmi környezet hangjait.
- Egyszerű hangszereket biztosan használják, hangjukat felismerik, néhányat németül is megneveznek.
- Szívesen hallgatnak 2-3 perces komolyzenei részleteket, óvónők hangszeres játékát.
- Táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Képesek változatos alakzatok megtartására, azokban való mozgásra.

9.9. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Képesek az őket körülvevő világ viszonylag pontos ábrázolására különböző technikákkal.
- Az ábrázoló alkotás szervesen beépül mindennapi tevékenységeik sorába.
- Szívesen, összehangoltan tud 2-3 gyermek együttműködni egy közös alkotáson.
- Meg tudják jeleníteni alkotásaikban már az apró, jellegzetes részeket is.
- Eszközhasználatuk biztos, készségszinten működik, s ezekkel mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni.
- Témaválasztásuk változatos, tudják, hogy a világon minden ábrázolható

9.10. Mozgás

- Mozgásuk összerendezetté, harmonikus finommozgásra képessé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejlődik tér- és időtájékozódó képességük
- Egyéni-, csoportos-, sor-, és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével. Képesek a szabályok betartására.
- Megértik és követik az egyszerű vezényszavakat.
- Örömmel végeznek testnevelési gyakorlatokat, élvezik a kihívásokat és törekednek azok leküzdésére változatos módon.
- Megértik az egyszerűbb vezényszavakat mindkét nyelven.

9.11. Külső világ tevékeny megismerése

- Váljanak képessé saját véleményük megfogalmazására a környezetvédelem, állatvédelem területén, legyenek kialakulóban azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Legyenek alapvető ismereteik az állat- és növényvilágról, ismerjék azok gondozását, védelmét.
- Erősödjön meg "én-tudatuk", helyezték el magukat az őket körülvevő rokon és társadalmi környezetben. Tudják lakcímüket, születésük idejét, szüleik nevét, foglalkozását.
- Ismerjék az emberi test felépítését, s legyenek képesek a testrészek, érzékszervek beazonosítására önmagukon.
- A kísérletezések, megfigyelések hatására legyenek képesek egyszerű ok- okozati összefüggések megértésére, problémák megoldására.
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok, napszakok között, ismerjék jellegzetességeit, az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Tudatosodjék bennük, hogy az élőlények fejlődését az időjárás befolyásolja.
- Váljanak gyakorlottá az elemi közlekedési szabályok betartásában, tudjanak tájékozódni szűkebb környezetükben.
- Ismerjék a közlekedési eszközöket, s azok tulajdonságait.

9.12. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, javítják saját tévedéseiket.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, helyes megállapítást tudnak tenni.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,

- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tárgyakat meg tudnak számlálni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni;
- Értik és követni tudják az irányokat és helyeket kifejező névutókat / alá, fölé, közé, alatt, fölött, között /.
- Legyenek alapvető ismereteik a tükörkép fogalmáról.
- Jelenjen meg a felismerés mellett a felidézés, szándékos figyelem, elemi gondolkodás.

9.13. Munka

- Szeretnek közösen dolgozni. A munkavégzés során rájön a gyermek a természeti környezet ok-okozati összefüggéseire
- Szívesen vállal feladatokat társaiért, csoportjáért.
- Képes önmaga körül felmerülő apróbb munkák elvégzésére.
- Tisztelik az óvodában dolgozók munkáját, s képességeikhez mértén segítik azt.
- Átlátnak és megszerveznek egy-egy jól ismert munkafolyamatot a kezdetektől a befejezésig.
- Feladattudatuk, munkatempójuk életkoruknak megfelelő szinten legyen, mely a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Megértik, néhány szóval használni tudják az egyszerűbb, naponta ismétlődő kifejezéseket.

9.14. Nemzetiségi nevelés

- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a német nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően olyan aktív illetve passzív szókinccsel rendelkezik, mellyel képes tájékozódni egyszerű kommunikációs helyzetekben.
- A német nemzetiség kultúrájából ismerjen dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat./ esetenként tájnyelven is/
- Megismeri a helyi sváb szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeit; tiszteli és becsüli azokat.

10. Felhasznált irodalom, Jogszabályok, rendeletek

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. annak módosításai¹

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről- annak módosításai

229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet. A nemzeti köznevelésről szóló törvény

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet. a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

22/2013. (III.22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.) egyetlen

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve

(32/2012. (X.8) EMMI r. a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

10.1. Szakirodalom

Beszéd és beszédviselkedés az óvodában: Dr. Gósy Mária

Szó-beszéd: Tóth Erika Katalin

Nevelés az óvodában verssel, mesével: Zilahi Józsefné

Gyakori beszédhibák a gyermekkorban: Montágh Imre

Itt a játék: Novum Impex KFT

Játszó társ: Lázár Katalin

Varázstükör: Lovas Mihályné- Tarr Ágnes

Ének-zene az óvodában: Forrai Katalin

Népi játékok: Lázár Katalin

Komplex prevenciós óvodai program: Porkolábné dr. Balogh Katalin

Kudarccal az iskolában: Porkolábné dr. Balogh Katalin

Óvodai fejlesztés a tanulási zavarok megelőzésére: Porkolábné dr. Balogh Katalin

Matematika kézzel, fejjel, szívvel: Zsámboki Károlyné - Horváthné Szigligeti Adél

Matematikai nevelés - gondolkodásfejlesztés az óvodában: Perlai Dezsőné

A játék nem csak játék!?: Lukács Józsefné-Ferencz Éva

Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel: Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné

Óvodai játékos fejlesztések kézikönyve (1,2,3,4): Lukács Józsefné-Ferencz Éva

Mozgásfejlesztés az óvodában: dr. Tótszöllősné Varga Tünde

Testnevelési játékok az óvodában: Oszetzky Tamásné

Szabadon, játékosan, örömmel (A komplex foglalkoztatás kézikönyve): Balázsné Szűcs Judit - Szaitzné Gregorits Anna

Deutsch für Kinder: Rosa Mammel

Zweisprachigkeit im Kindergarten: Talabér Ferencné

Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache: Talabér Ferencné

Ungarndeutsche Kindergärten zeigen Profil, UPDI, 2013.

11. Legitimációs záradék

A nevelőtestület minden tagja részt vett a Pedagógiai Program átdolgozásában.

.....
Aláírás
1.Véleményezte: Német Szakmai Munkaközösség

.....
Aláírás
Dátum:2013.04.09. Iktatószám: 120/2013

2. Egyetértését nyilvánította: Pilisvörösvár Város Önkormányzata

.....
Dátum Aláírás

Egyetértését nyilvánította: Német Nemzetiségi Önkormányzat

.....
Dátum Aláírás

3. Elfogadta Ligeti Cseperedő Óvoda nevelőtestülete

.....
Aláírás
Dátum:2013.04.11. Határozat száma:32/120/201

4. Jóváhagyta: Lovász Ferencné Óvodavezető

.....
Dátum Aláírás

5. Tájékoztatásul megkapta: Kutasi Jánosné oktatási, intézményi referens

2013.04.12.
Dátum Aláírás

6. Publikálás formája: Megtalálható az óvoda honlapján, az óvodavezetői irodában, a Szabadság utcai óvodában, a tagóvoda-vezető irodájában

7. Irattári száma:

Dátum: